

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

katedra práva

Diplomová práce

Podnikání a zaměstnávání cizinců v České republice

Bc. Josef Trykar

© 2012 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra práva

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Trykar Josef

Veřejná správa a regionální rozvoj nav.- Klatovy

Název práce

Podnikání a zaměstnávání cizinců v České republice

Anglický název

Business activities and employment of foreigners living in the Czech Republic

Cíle práce

Cílem práce je zjistit, zda se podnikání a zaměstnávání cizinců v České republice uskutečňuje v souladu s právními předpisy. V případě porušování navrhnout opatření k eliminaci negativních dopadů na příjmovou stránku státního rozpočtu, České správy sociálního zabezpečení a zdravotních pojišťoven.

Metodika

- soustředění platných právních předpisů a odborné literatury
- konzultace s vedoucím diplomové práce
- prostudování teoretické části práce a její zhodnocení
- získání a prostudování konkrétních materiálů
- statistické vyhodnocení získaných dat
- sumarizace výsledků a jejich vyhodnocení

Harmonogram zpracování

1. Vyhotovení zadání práce do 30.6.2011
2. Vypracování teoretické části práce do 30.9.2011
3. Sběr dat do 30.11.2011
4. Vypracování praktické části práce do 28.2.2012
5. Odevzdání práce do 31.3.2012

Rozsah textové části

60 - 80 stran

Klíčová slova

Evropská unie, cizinec, migrace, volný pohyb osob, schengenský prostor, povolení k pobytu, pracovní povolení, živnostenské oprávnění, zdravotní pojištění

Doporučené zdroje informací

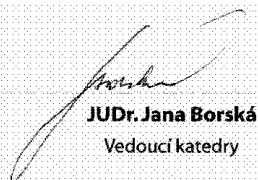
- 1) Zákon č. 435/2004 Sb., - o zaměstnanosti
- 2) Zákon č. 552/1991 Sb., - o státní kontrole
- 3) Zákon č. 100/1988 Sb., - o sociálním zabezpečení
- 4) Zákon č. 455/1991 Sb., - o živnostenském podnikání
- 5) Zákon č. 326/1999 Sb., - o pobytů cizinců na území České republiky
- 6) Zákon č. 325/1999 Sb., - o azylu
- 7) Zákon č. 513/1991 Sb., - obchodní zákoník
- 8) Zákon č. 13/1993 Sb., - celní zákon
- 9) Čížek T. Postoje k cizincům na trhu práce očima sociologického výzkumu. In Témata [on-line] Praha: SOCIOWEB.cz – Sociologický ústav A V Č R, v v. i., posl. Aktualizace 30.12.2009. Dostupné na WWW: <http://www.socioweb.cz/index.php?disp=temata&shw=329&1st=113>.
- 10) Migraceonline.cz. Analýzy přístupu žen imigrantek a mužů imigrantů ke vzdělávání a na trh práce v České republice. In Publikace a výzkumy [on-line] Praha: Migrace online.cz, posl. aktualizace 2010. Dostupné na WWW: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2040773>.
- 11) Další literatura po dohodě s vedoucím diplomové práce

Vedoucí práce

Uhlík Milan, JUDr., CSc.

Termín odevzdání

březen 2012

JUDr. Jana Borská
Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr.h.c.
Děkan fakulty

V Prosečane 6.11.2011

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci " Podnikání a zaměstnávání cizinců v České republice" vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 22.3. 2012

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval všem, kteří mi poskytli podklady či pomoc pro vypracování této práce. Zejména pak děkuji JUDr. Milanu Uhlíkovi, CSc. za odborné vedení a konzultování diplomové práce, za podporu a rady, které mi poskytoval. V neposlední řadě též děkuji mojí rodině a blízkým přátelům za morální i materiální podporu.

Podnikání a zaměstnávání cizinců v České republice

Business activities and employment of foreigners living in the Czech Republic

Souhrn

Diplomová práce se zabývá tématem " Podnikání a zaměstnávání cizinců v České republice ". V úvodu se zaměřuje na právní základy pohybu a pobytu cizinců na území České republiky vztahujících se k účelu pobytu zaměstnání, nebo podnikání. V diplomové práci jsou uvedené nejzákladnější a nejpoužívanější druhy pobytových povolení vztahujících se k dané problematice a je zde specifikováno, kdo je ze zákona považován za cizince. Cizinci jsou rozděleni v nejzákladnějším měřítku, do třech kategorií, potřebné k dalšímu určování postupu ohledně jejich práv a povinností. Dělíme je na tzv. občany Evropské unie, občany, na které se pohlíží jako by občané Evropské unie sami byli a na občany třetích zemí. Bližší zařazení je pak dáno kombinací uvedených skupin. Jedná se o cizince, kteří mají např. nějakou vazbu na občana České republiky, nebo na občana Evropské unie. U kategorie cizinců třetích států je dále rozdělení na cizince, kteří mají nebo nemají vízovou povinnost vůči České republice.

V praktické části se diplomová práce zabývá průvodními jevy a aktuálními problémy, které s sebou imigrace, v některých případech integrace, cizinců přináší. A to zejména z pohledu zaměstnanosti a podnikání na území České republiky. V práci je upozorněno na některé socio-ekonomické aspekty, které s sebou zaměstnání a podnikání přináší, a to především na dopady státního rozpočtu, zdravotního a sociálního pojištění České republiky. Významnou součástí práce je provedení hrubé kalkulace těchto dopadů a následná analýza pohledu na zaměstnání a podnikání cizinců očima naší veřejnosti, tedy občanů České republiky.

Klíčová slova: Evropská unie, migrace, volný pohyb osob, schengenský prostor, povolení k pobytu, pracovní povolení, živnostenské oprávnění, zdravotní pojištění.

Summary

This diploma paper deals with the issue called „Business activities and employment of foreigners living in the Czech Republic”. The introduction focuses on the legal system of movement and residence of foreign people in the Czech Republic which is closely related to the purpose of their stay, either for the entrepreneurship or business purpose. The basic and commonly used types of residence permits are closely examined in this paper, followed by a description of who is legally considered to be a foreign person. Furthermore, the foreign people are divided into three categories according to their rights and obligations intended for further process. These categories are: European Union citizens, citizens who are looked upon as the citizens of the European Union and the citizens of third countries. Further classification is determined by combinations of these three groups. These types of foreign people are such people who are usually connected to citizens of the Czech Republic or European Union. The category of citizens of third countries is further divided according to the visa obligation.

The practical part is concerned about current occurrences and problems of immigration which are usually caused by the integration of foreign people, concentrating mainly on the occurrences and problems in employment and business in the Czech Republic. Furthermore this paper highlights some socio-economical aspects which go hand in hand with the employment and business, especially the impact on the state budget and health and social insurance in the Czech Republic. The most important part of this paper is certainly the implementation of a research and following analysis which is based on public opinion of Czech citizens on the employment and business of foreign people.

Key words: European Union, migration, free movement of people, Schengen area, residence permit, work permit, business licence, health insurance.

Obsah

1.	Úvod.....	9
2.	Cíl práce a metodika.....	10
3.	Právní úprava zkoumané problematiky.....	11
3.1.	Právo EU.....	11
3.2.	Právní úprava pobytu cizinců na území ČR.....	20
3.3.	Právní úprava zaměstnávání cizinců na území ČR.....	33
3.4.	Právní úprava podnikání cizinců na území ČR.....	41
3.5.	Zdravotní péče cizinců na území ČR.....	41
4.	Analýza zkoumané problematiky.....	42
4.1.	Situace na trhu práce na území ČR.....	42
4.2.	Ekonomické dopady migrace.....	44
4.3.	Ekonomické dopady nelegální práce.....	46
4.4.	Výzkumné šetření.....	47
4.5.	Trestná činnost cizinců.....	55
4.6.	Ekonomické dopady trestné činnosti cizinců.....	59
4.7.	Aktuální problémy a návrhy na řešení.....	60
5.	Závěr.....	65
6.	Seznam literatury.....	69
7.	Přílohy.....	71

1. Úvod

Jedním ze současných celosvětových trendů postmoderní společnosti je bezpochyby globalizace a integrace. V České republice došlo k jeho zintenzivnění, a to jak po změně režimu v roce 1989, tak i v roce 2004 po vstupu České republiky do Evropské unie a následně v roce 2007 do Schengenského prostoru. Česká republika, jako bývalá země tzv. „Východního bloku“, prodělala v uplynulých dvaceti letech mnoho transformací snad ve všech oblastech našeho života. Po roce 1989 se začíná na našem území objevovat stále více a více podnikatelských subjektů, dochází k transformaci ekonomiky, pracovního trhu a s tím souvisejícího pracovního práva. Stejně tak se v této souvislosti a návaznosti vyvíjí pobyt cizinců spolu s problémy s tím spojených. Při studiu pramenů a řešení problematiky na téma „Podnikání a zaměstnávání cizinců v České republice“ jsem dospěl k názoru, že přinést něco nového do této problematiky nebude až tak jednoduchý úkol. Uvedené téma jsem si zvolil z důvodu, že jsem se touto problematikou několik let profesně zabýval. Musím konstatovat, že se jedná o problematiku natolik složitou, že podrobné rozebrání veškeré materie a úskalí by bylo jistě nad rámec zadání této práce. V práci se proto omezím na přehled právní úpravy pobytu cizinců, přehled jednotlivých typů pobytů a k tomu vztažených účelů pobytu, jako jsou zaměstnání a podnikání. Bude provedena základní kategorizace cizinců, neboť je nutná k rozdělení práv a povinností jednotlivých skupin. Dále se zaměřím na aktuální problémy, které s sebou jejich pobyt, zaměstnávání a podnikání na našem území přináší.

Zajímavou částí je bezpochyby provedení hrubé kalkulace možného ekonomického dopadu nelegální práce na stránku státního rozpočtu, sociálního a zdravotního pojištění. Významnou částí je vlastní výzkum zaměřený na vnímání cizinců související s jejich pobytem, zaměstnáváním a podnikáním ze strany občanů České republiky.

2. Cíl práce a metodika

Cílem diplomové práce „Podnikání a zaměstnávání cizinců v České republice“ je, na základě znalostí právní úpravy související s pobytem, zaměstnáváním a podnikáním cizinců na našem území zjistit, zda se podnikání a zaměstnávání cizinců uskutečňuje v souladu s právními předpisy. V případě porušování navrhnout opatření k eliminaci negativních dopadů na příjmovou stránku státního rozpočtu, České správy sociálního zabezpečení a zdravotních pojišťoven.

Při tvorbě diplomové práce zejména využiji analýzu odborné a právní literatury vztahující se k problematice a rozsahu zadání diplomové práce. V současnosti není žádná právní publikace, která by se komplexně problematikou pobytu, zaměstnávání a podnikání cizinců zabývala. Existuje jen literatura zabývající se jednotlivými dílčími oblastmi. Po prostudování široké materie platných právních norem upravující zkoumanou problematiku a odborné literatury vztahující se ke zkoumanému problému, byly provedeny řízené rozhovory s pracovníky Úřadu práce Plzeň-město; Policie České republiky, Krajského ředitelství Plzeňského kraje, Odboru cizinecké policie Plzeň a Všeobecné zdravotní pojišťovny – pracoviště Plzeň - právního oddělení.

Při samotném zpracování diplomové práce byla použita analýza matematicko-statistická a dotazník. Vlastní výzkum byl proveden pomocí dotazníku, jenž byl zaměřen na výzkum vnímání cizinců, jejich zaměstnávání a podnikání z pohledu občanů České republiky, naší veřejnosti. Pro potřeby dotazování byla veřejnost rozdělena do tří věkových skupin tak, aby zabrala co největší portfolio. V rámci objektivnosti byla veřejnost dále proporcionalně rozdělena na téměř stejný počet mužů a žen.

3. Právní úprava zkoumané problematiky

Vstupem České republiky do Evropské unie se stalo právo Evropské unie součástí Českého právního řádu, kdy evropské právní normy se těší přednosti před právem českým.

3.1. Právo EU

Právo Evropské unie se dělí na právo primární a sekundární

Primární právo EU

Primárním právem EU se rozumí Smlouvy o založení Evropských společenství. Jedná se o zakládající smlouvy včetně jejich změn a doplňků. Mezi ně řadíme např. ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli. Jedná se o první poválečnou smlouvu, která byla podepsána šesti západoevropskými státy, jako prevence proti hrůzám z II. světové války, neboť dohled na strategické suroviny byl brán jako klíčový. Dohoda vstoupila v platnost v roce 1952. Smlouva je označována také jako Pařížská. Dále následovaly společenské smlouvy EHS, EURATOM a přístupové smlouvy nových členských států. Primárním právem jsou také orgány EU zmocňovány k vydávání sekundárních právních norem.

Lisabonská smlouva

Jako poslední smlouva EU je tzv. Lisabonská smlouva. Tato smlouva nově řeší a označuje migrační politiku Evropské Unie jako společnou politiku přistěhovalectví. Cílem je řízení migračních toků, prevence ilegální migrace včetně kontrolních mechanismů. Smlouva současně obsahuje podporu integrace cizinců, občanů třetích států, kteří na území EU pobývají oprávněně. Jako velmi pozitivní změnu vnímám skutečnost, že obsahem

smlouvy je též zakotvena možnost jednotlivých členských států stanovit maximální hranici počtu cizinců ze třetích zemí, kteří chtějí na území členského státu vstoupit za účelem hledání práce. Tento obranný mechanismus by měl napomáhat a regulovat nekontrolovaný příliv cizinců ze třetích zemí.¹

Sekundární právo EU

Primárním právem Evropské unie bylo vyjma zakládajících smluv (ESUO, EHS, Euratom) založit institucionální struktury Unie. Tyto struktury zmocňují orgány Unie k vydávání sekundárních právních aktů. Sekundární právní akty nám slouží jako konkretizace primárních pramenů. Takové právo má formulováno v Nařízeních, Směrnících, Rozhodnutích, Doporučeních a stanoviskách. Celek vydávajících orgánů se nazývá „acquis communautaire“ přeloženo jako vše společně nabyté.² Zde můžeme velmi často sledovat jednu ze základních právních zásad v praxi, a to zásadu „Lex superior derogat inferiori“ alias zásadu kolizních právních norem, kdy evropské právní normy se těší přednosti před právem českým (národním). Jedná se o tzv. závaznou část Aquis, která je přímo aplikovatelná na území jednotlivých členských států a je nadřazena národní legislativní úpravě. Vydávajícími orgány mohou být např. Rada evropské unie, Evropská komise, nebo Rada (ES) společně s Evropským parlamentem.

V oblasti tvorby sekundárního práva společenství je činnost evropských institucí velmi aktivní. Bylo přijato již cca. 130 tisíc právních aktů, ze kterých je v současné době přibližně 10 tisíc v platnosti. Z uvedeného počtu je přibližně 2,5 tisíc nařízení a 1,3 tisíce směrnic. Přijaté akty jsou zveřejňovány v Official of the European Communities, přeloženo jako Úřední věstník Evropských společenství³

¹ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce) : vysokoškolská právnická učebnice*. 3. podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2006, 479 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-720-1619-9.

² BARTÁK, Karel. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1999, 88 s. Průvodce EU. ISBN 80-85865-74-6.

³ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce) : vysokoškolská právnická učebnice*. 3. podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2006, 479 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-720-1619-9.

Nařízení

Jde v podstatě o evropské zákony, které platí jednotně na území celé Unie a v případě právní kolize s národní normou mají Nařízení přednost.

Směrnice

Směrnice upravují rozsáhlé oblasti legislativy Unie. V určené lhůtě je potřeba Směrnice implementovat do národních legislativ. Pokud nejsou včas implementovány, formou přijetí změn národních právních úprav, jsou přímo účinné a je nutno dle jejich dikcí postupovat. Forma zapracování do národních právních úprav se nazývá proces transpozice.

Rozhodnutí

Pro subjekty, kterým nejsou adresována mají pouze informativní charakter. Jsou závazná pouze adresovanému subjektu.

Doporučení a stanoviska

Jsou určena širokému okruhu adresátů a nejsou přímo závazná. Složí k ujednocení aplikace unijního práva a právního podvědomí. Rozdílem oproti předchozím pramenům nemohou být právně vynucována. Soudy však mohou k jejich obsahu přihlížet při odůvodňování rozsudků.

Schengen acquis

Na základě třetí revize smlouvy o Evropském hospodářském společenství vyplývající z Amsterodamské smlouvy podepsané dne 2.10.1997 a účinné ode dne 1.5.1999 se staly Schengen acquis součástí evropského práva. Tímto orgány Evropské unie získaly značné pravomoci v oblasti řízení migrace. Jedná se zejména o vízovou politiku, hraniční kontroly, azylovou politiku a vzájemnou policejní spolupráci⁴

Česká republika se stala členem Schengenského prostoru 21.12.2007. Jak bylo již uvedeno, Schengenská dohoda o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích z 14.6.1985 byl uzavřena pěti evropskými státy. Francie, Lucembursko, Nizozemí a Spolková republika Německo. V roce 1990 byla Schengenská dohoda rozšířena o Schengenskou prováděcí úmluvu, jež vstoupila v platnost 26.3.1995. Smyslem uvedeného bylo postupné odstraňování celních a policejních formalit na vnitřních společných hranicích, jednotné postupy a pravidla pro udělování víz a pohyb cizinců po Schengenském prostoru. K realizaci těchto cílů byl vybudován Schengenský informační systém (SIS), který v sobě obsahuje jak centrální databázové prostředí, tak prostředí jednotlivých zemí. Vstup České republiky do Evropské unie bezpochyby znamenal velký krok a nebyvalé rozšíření možností našich občanů, ale znamenal spíše realizaci volného pohybu zboží. Z hraničních přechodů byly odstraněny pouze celní formality, ale pasová kontrola a regulace pro pohyb osob nadále zůstávala. Dnem, kdy Česká republika přistoupila do Schengenského prostoru nastala „pravá“ svoboda volného pohybu nejen zboží, ale i osob. Došlo k realizaci odstranění kontroly na vnitřních hraničních přechodech a veškeré pozemní i vodní hranice České republiky se staly vnitřními hranicemi Schengenského prostoru. Výjimkou však nadále zůstávají mezinárodní letiště, kde i nadále probíhá kontrola osob vstupujících do Schengenského prostoru. Kontrola se však netýká vnitroschengenských letů. Můžeme zde také říci, že Schengenským prostorem je naplňována jedna ze čtyř základních svobod Společenství, a to volný pohyb osob.

Mezi země Evropské unie, které se rozhodly neaplikovat Schengen aquis patří Irsko a Velká Británie. Obě země si ponechaly oprávnění k provádění hraniční kontroly,

⁴ SLAVÍKOVÁ, Květa. *Předpisy o cizincích a uprchlících: zákon o uprchlících s komentářem : Zákon o pobytu cizinců –úplné znění a předpisy související*. 1. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 1996, 190 s. ISBN 80-720-1044-1.

kdy pro urychlení odbavení občanů Evropské unie mají nainstalovány speciální koridory. Zde dochází pouze ke kontrole totožnosti, pravosti dokladu a skutečnosti, zda se jedná o občana Evropské unie. Dalším specifikem v této oblasti je vztah Evropské Unie, Schengenského prostoru k severským státům. Severské státy jako je Norsko a Island i přesto, že nejsou členy Evropské unie, aplikují Schengen Acquis. Důvodem je skutečnost, že mezi Norskem, Švédskem, Finskem a Islandem je uzavřena tzv. Pasová unie a tak po vstupu Finska a Švédska do Evropské unie a do Schengenského prostoru byly podepsány dohody mezi Islandem a Norskem na straně jedné a zeměmi Schengenského prostoru na straně druhé. Dalším státem, o který byl Schengenský prostor rozšířen a není členem Evropské unie, je Švýcarsko. Švýcarsko se stalo členem Schengenského prostoru 12.12.2008. Z nejnovějších členů Evropské unie nejsou dosud součástí Schengenského prostoru Bulharsko, Kypr a Rumunsko. Mapa současného Schengenského prostoru je uvedena v příloze⁵.

Dokumenty Schengen Acquis

Schengenská dohoda

Na základě tlaku a následné stávký řidičů kamionové dopravy z důvodu neúměrných čekacích dob způsobených policejními a celními kontrolami, a tím způsobených komplikací, byl dán dostatečný podnět k jejímu přijetí. Evropská rada přijala dne 26.6. 1984 dohodu o zrušení policejních a celních formalit na vnitřních státních hranicích států, které dohodu přijaly. „Schengenská dohoda“ byla podepsána státy Belgií, Francií, Holandskem, Lucemburskem a Německem dne 14.6.1985. Zavazovala státy k postupnému rušení kontrol na vnitřních (společných) hranicích. K realizaci dohody byla přijata Schengenská prováděcí úmluva.

⁵ Příloha č. 2 mapa států Schengenského prostoru

Schengenská prováděcí úmluva

Jak bylo již řečeno, byla přijata k realizaci „Schengenské dohody“ a podepsána dne 19.6.1990. Upravuje podmínky zrušení hraničních kontrol a zaručuje realizaci volného pohybu osob. V platnost vstoupila dne 26.3.1995. Hraniční kontrola z vnitrozemí byla přesunuta na vnější hranice Schengenského prostoru. V souvislosti s tím byl zaveden „SIS“ Schengenský informační systém⁶ a pro tzv. třetí státy a jejich občany byla zavedena jednotná Schengenská víza. Víza opravňovala cizince ke krátkodobému pobytu (do tří měsíců) na celé území Schengenského prostoru bez ohledu na to, který z členských států vízum vydal. Vzor uveden v příloze⁷. Nařízením Rady Evropského společenství ze dne 15.3.2001 byla přijata jednotná vízová politika Evropské Unie. Nařízením byl stanoven seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci nesmí bez platného víza překročit vnější hranici. Rovněž byl stanoven seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Pobytu pro „dlouhodobý pobyt“ (pobyt nad 90 dnů) občanů třetích zemí zůstaly v rámci úpravy národních legislativ. Úmluvou byly dále určeny kontrolní standardy pro činnosti prováděné v rámci hraniční kontroly, kdy k jejich konkretizaci byl přijat „Schengenský hraniční kodex a Schengenská hraniční příručka“⁸

Schengenský hraniční kodex

„Schengenský hraniční kodex“ je kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob stanovený Nařízením evropského parlamentu a Rady Evropy č. 562/2006 ze dne 15.3.2006.

V úvodních ustanoveních kodexu je přímo uvedeno, že přijetí kodexu bylo přijato k provedení článku 62 smlouvy o založení Evropského společenství k úpravě překračování vnitřních státních hranic bez policejních kontrol vyplívajících z cíle Evropské unie o vytvoření prostoru bez vnitřních hranic a zajištění volného pohybu uvedeného v článku 14 Smlouvy. Souvisle mají být přijata opatření k posílení kontroly vnějších hranic. Jedná se o

⁶ Schengenský informační systém je bezpečnostní databázový systém, který provozují členské státy Schengenské smlouvy v souvislosti se zabezpečením hranic.

⁷ Příloha č. 3 jednotné Schengenské vízum

⁸ KURŽEJA, Jan. *Cizinecká policie a evropské právo*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-272-0 (BROŽ.).

tzv. společný manuál k provádění ostrahy a hraniční kontroly vnější hranice. Obsahuje například podklady k prověřování vstupu a jeho odepření, evidence a zpracování informací, vzory informačních tabulí označujících odbavovací koridory na hraničních přechodech, vyznačování Schengenských razítek, postupy pro různé druhy hraničních přechodů a různé druhy dopravních prostředků. Obecně stanoví pravidla, jak provádět kontroly na hraničních přechodech a při ostraze hranic. V kodexu je též uvedeno, že při kontrolách by nemělo docházet k narušování lidské důstojnosti, neměly by být prováděny neprofesionálně, ale naopak by měly být prováděny s úctou a přiměřené sledovanému cíli kontroly. Vzhledem k tomu, že se nelze vyhnout mimořádným situacím a nelze vytvořit žádný manuál obsahující návody na řešení všech možných případů a událostí, byla ke koordinaci těchto událostí vytvořena Evropská agentura pro operativní spolupráci na vnějších hranicích členských států Evropské unie. Byla zřízena Nařízením Rady Evropského společenství č. 2007/2004 ze dne 26.10.2004, zveřejněno v Úředním věstníku Evropské unie L 394 ze dne 25.11.2004.⁹

Schengenská příručka

Doporučení Komise ze dne 6.11.2006 byla zavedena Praktická příručka, tzv. „Schengenská příručka“ pro příslušníky pohraniční stráže a orgánů členských států při hraniční kontrole osob. Doporučení bylo přijato Komisí z důvodu jednotného postupu při aplikování zejména článku 211 Smlouvy o založení Evropského společenství a s ohledem na již zmíněné Nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropy č. 562/2006 ze dne 15.3.2006, kterým byl stanoven kodex Společenství o pravidlech upravující přeshraniční pohyb osob, „Schengenský hraniční kodex“.

⁹ KURŽEJA, Jan. *Cizinecká policie a evropské právo*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-272-0 (BROŽ.).

Směrnice Evropského parlamentu a rady č. 2004/38/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS¹⁰.

Problematikou úpravy volného pohybu osob a jejich rodinných příslušníků v rámci Evropské unie bylo vydáno mnoho právních aktů. Vzhledem k vývoji Evropské unie docházelo k velkým počtům jejich změn. Evropský parlament a Rada na základě očekávání rozšíření Evropské unie, ke dni 1.5.2004 o 10 nových členů na počet 25, přijal tuto výše uvedenou směrnici. Směrnice byla uveřejněna v Úředním věstníku EU č. L158 ze dne 30.4.2004 a určovala povinnost členským státům unie, aby ji transformovala do svých národních legislativ. Součástí legislativy České republiky se směrnice stala Zákonem č. 428/2005 Sb., který novelizoval zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Jak vyplývá z jejího názvu, upravuje možnost občanů Evropské unie volný pohyb a pobyt po jejím území, a to jak krátkodobě (do 90 dnů), většinou za účelem turistiky, tak dlouhodobě (nad 90 dnů), většinou za účelem zaměstnání apod. Překračování hranic států v Schengenském prostoru je bez hraniční kontroly, neformální s dokladem totožnosti státního příslušníka občana státu Evropské unie. Dle judikatury Evropského soudního dvora je oprávněn občan Evropské unie pobývat na území jiného členského státu až tři měsíce bez jakékoli povinnosti registrace, pouze s platným dokladem totožnosti. Nezaměstnané osoby mohou na území cílového státu pobývat za účelem hledání zaměstnání, pokud splní podmínku registrace na příslušném úřadě (na území České republiky se jedná o úřad práce). Pokud tak učiní, splňují stejné podmínky pro nárok sociálních dávek jako příslušníci cílového státu a vzniká tak nárok na jejich vyplácení. Další kapitolou jsou osoby nevýdělečně činné, například důchodci. V tomto případě jim k dlouhodobému pobytu na území jiného členského státu postačí doložit zajištění finančních prostředků k obživě a účast na veřejném zdravotním pojištění. V článku č. 1 směrnice se stanoví podmínky výkonu práva volného pohybu a pobytu na

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu>

území členských států občany Unie a jejich rodinnými příslušníky; právo trvalého pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků na území členských států; omezení práv uvedených v písmenech a) a b) z důvodu veřejného pořádku, veřejné bezpečnosti nebo veřejného zdraví. Dle článku č. 2 směrnice se právo podmínek pobytu vztahuje také na rodinné příslušníky občana Evropské unie, kteří sami nejsou občany Evropské unie, ale získali povolení k pobytu v jiném členském státě. Těmito jsou manžel nebo manželka; partner, se kterým občan Unie uzavřel registrované partnerství na základě právních předpisů členského státu, zachází-li právní řád hostitelského členského státu s registrovaným partnerstvím jako s manželstvím, v souladu s podmínkami stanovenými souvisejícími právními předpisy hostitelského členského státu; potomci v přímé linii, kteří jsou mladší 21 let nebo jsou vyživovanými osobami, a takoví potomci manžela či manželky nebo partnera či partnerky; předci v přímé linii, kteří jsou vyživovanými osobami, a takoví předci manžela či manželky nebo partnera či partnerky."Hostitelským členským státem" se rozumí členský stát, do něž se občan Unie stěhuje za účelem výkonu svého práva volného pohybu a pobytu¹¹. Osoby s vazbou na občana Evropské unie, ale nespádající do vymezené definice rodinných příslušníků občana Evropské unie, jsou oprávněni doprovázet občana Evropské unie a hostitelský členský stát těmto osobám usnadňuje vstup a pobyt v rámci své národní legislativy. V tomto případě se jedná například o členy původní domácnosti, nebo partnera, který je schopen nějakým způsobem doložit vazbu k občanu Evropské unie. U takových osob je v souladu s článkem č. 3 směrnice postupováno individuálně. Hostitelský členský stát pečlivě posoudí osobní poměry těchto osob a zdůvodní každé odepření vstupu či pobytu těchto osob¹². Mapa členských států Evropské unie je uvedena v příloze¹³.

¹¹ Úřední věstník Evropské unie: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004. [online]. [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:05:05:32004L0038:CS:PDF>.

¹² KURŽEJA, Jan. *Cizinecká policie a evropské právo*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-272-0 (BROŽ.).

¹³ Příloha č. 4 mapa členských států Evropské unie

3.2. Právní úprava pobytu cizinců na území ČR

Česká republika je samostatným a svrchovaným státem, který reguluje zákonnou úpravu vstupu a pobytu cizinců na svém území. Vzhledem ke vstupu České republiky do Evropské Unie, a následně do Schengenského prostoru musela, být přijata řada změn v oblasti právní úpravy vstupu a pobytu cizinců, které vyplývaly z různých předpisů Evropské Unie. Nejdůležitějšími předpisy Evropské unie, ovlivňující právní úpravu pobytu cizinců na území České republiky, jsou Smlouva o založení Evropského společenství, Smlouva o Evropském hospodářském prostoru, Směrnice Rady 2004/38/ES ze dne 29.4.2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Nařízení Rady (EHS) č. 1612/68 ze dne 15 října 1968 o volném pohybu pracovníků uvnitř Společenství, Směrnice Rady 68/360/EHS o odstranění omezení pohybu a pobytu pracovníků členských států a jejich rodinných příslušníků uvnitř Společenství. Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny a Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2003, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, dále i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Všechny tyto předpisy jsou postupně transponovány do zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Uvedený zákon je v problematice pobytu cizinců na území ČR stěžejní. Jeho oporu lze najít i v Ústavě České republiky a Listině základních práv a svobod.

Ústavními základy pobytu cizinců na území České republiky jsou obsaženy v článku 14 zákona č. 2/1993 Sb., Listiny základních práv a svobod. Uvedené ustanovení zaručuje svobodu pohybu, pobytu a právo svobodně opustit území. Zde je stanoveno, že tyto svobody mohou být omezeny zákonem, jestliže je to nevyhnutelné pro bezpečnost státu, udržení veřejného pořádku, ochranu zdraví nebo ochranu práv a svobod druhých a na vymezených územích též z důvodu ochrany přírody. Zaručují se zde i práva na svobodný vstup na naše území. Cizincům pak zaručuje, že mohou být vyhoštěni jen v případech stanovených zákonem. V souvislosti s pobytovým režimem cizinců je nutno aplikovat též článek 42 odst. 2 a 3 téhož zákona. Zákon zde stanoví, že cizinci požívají na území České republiky lidských práv a svobod zaručených Listinou, pokud nejsou přiznána výslovně občanům. Základní práva a svobody Listina přiznává bez ohledu na státní občanství, tam,

kde se v dosavadních používá pojmu „občan“, rozumí se tím každý člověk, tedy i cizinec.¹⁴ Zde bych chtěl poukázat na jednu z nejdůležitějších změn Ústavy České republiky, která byla v souvislosti se vstupem do Evropské unie přijata. Změna byla přijata k 1.6.2002, kdy byla do článku č. 10a odstavce č. 1 vložena „Evropská klauzule“, která uvádí, že některé pravomoci orgánů České republiky mohou být přeneseny na mezinárodní organizaci nebo instituci.¹⁵

Režim pobytu cizinců na území bývá ovlivněn i další celou řadou mezinárodních smluv o zrušení či úlevách z vízové povinnosti na území České republiky a také tzv. readmisními dohodami o předávání a přebírání osob s neoprávněným pobytem. Pobyt cizinců na území České republiky upravuje zákon č. 326/1999 Sb., který upravuje v návaznosti na přímo použitelný právní předpis Evropských společenství¹⁶ podmínky vstupu cizince na území České republiky, dále uváděno jen „území“ a vycestování cizince z území. Stanoví podmínky pobytu cizince na území a vymezuje působnost Policie České republiky dále jen „policie“, Ministerstva vnitra ČR dále jen „ministerstvo“ a Ministerstva zahraničních věcí ČR v této oblasti státní správy. Cizincem se dle uvedeného zákona rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky¹⁷, včetně občana Evropské unie¹⁸. Úprava vstupu, pobytu a vycestování občana Evropské unie se vztahuje i na občana státu, který je vázán mezinárodní smlouvou sjednanou s Evropským společenstvím¹⁹ a na občana státu, který je vázán Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru²⁰, pokud smlouva nestanoví jinak. Cizinec je oprávněn vstoupit na území přes hraniční přechod v místě a čase určeném k provádění hraniční kontroly. Je povinen mít u sebe platný cestovní doklad a vízum, pokud podléhá vízové povinnosti. Dále je jeho povinností na požádání při hraniční kontrole předložit cestovní zdravotní pojištění, prostředky k pobytu, doklad o zajištění ubytování a prostředky k zajištění nákladů spojených s jeho vycestováním.

¹⁴ Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

¹⁵ KURŽEJA, Jan. Cizinecká policie a evropské právo. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-272-0 (BROŽ.).

¹⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006 ze dne 15. března 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

¹⁷ Zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸ Smlouva o založení Evropského společenství.

¹⁹ Například Smlouva Evropských společenství a členských států na straně jedné a Švýcarskou konfederací na straně druhé.

²⁰ Přílohy V a VIII Smlouvy o Evropském hospodářském prostoru.

Po provedení hraniční kontroly může cizinec pobývat na území České republiky přechodně nebo trvale.

Pobyt cizinců dle zákona č. 326/1999 Sb.

Zákon č. 326/1999 Sb. ze dne 30. listopadu 1999 o pobytu cizinců na území České republiky. Úvodní ustanovení definují předmět úpravy a základní pojmy. Zákonem jsou upraveny, v návaznosti na přímo použitelný právní předpis Evropských společenství, podmínky vstupu cizince na území České republiky a jeho vycestování. Stanoví podmínky pobytu a vymezuje působnost Policie České republiky, Ministerstva vnitra a Ministerstva zahraničních věcí v této oblasti státní správy.

Cizincem se pro potřeby uvedeného zákona rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České republiky, včetně občana Evropské unie. Úprava vstupu, pobytu a vycestování občana Evropské unie se vztahuje i na občana státu, jenž je vázán mezinárodní smlouvou sjednanou s Evropským společenstvím a na občana státu, který je vázán Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru, pokud tato smlouva nestanoví jinak²¹. Zákonem dochází ke kategorizaci cizinců, na občany Evropské unie, jejich rodinné příslušníky a občany třetích států. Jednotlivá povolení k pobytu dělí na pobyt přechodný a trvalý.

Rozboru právní úpravy pobytu Občanů Evropské unie je věnována samostatná podkapitola. Tito občané mohou využívat svobodu volného pohybu v souladu se Směrnicí Evropského parlamentu a rady č. 2004/38/ES ze dne 29.4.2004 O právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

Státní příslušníci třetích států mohou na území České republiky pobývat v rámci přechodného pobytu bez víza, na krátkodobé Schengenské vízum, na národní vízum k pobytu nad 90 dní, v rámci povolení k pobytu, nebo na základě povolení k trvalému pobytu. K jejich opuštění území České republiky slouží výjezdní příkaz.

²¹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

K vzhledem k šíři řešené problematiky a zaměření se bude práce dále věnovat jednotnému Schengenskému vízu (vízum k pobytu do 90 dnů), národnímu vízu nad 90 dnů za účelem zaměstnání, dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a novému pobytovému statutu zelená a modrá karta. Tato problematika bude rozebrána v samostatných kapitolách.

Schengenská víza

Vydávají se občanům třetích států, kterým se ukládá vízová povinnost na základě Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2001/539/EHS ze dne 15. března 2001. Tímto nařízením se stanoví seznam třetích států, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum. Jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

Schengenská prováděcí úmluva v čl. 10 zavádí jednotný vzor Schengenského víza. Konkrétní podoba (vzor víza) byla stanovena Nařízením Rady ES č. 1683/95 z 29.5.1995. Vzor víza je uveden v příloze²². V článku č. 11 úmluvy jsou uvedeny další podmínky a rozděleny typy víz. Schengenské vízum opravňuje cizince k pobytu maximálně v délce 3 měsíců (krátkodobé vízum) v průběhu 6 měsíců od prvního vstupu na celém území Schengenského prostoru. Vízum zpravidla až na výjimky uděluje zastupitelský úřad členského státu. Většinou se jedná o zastupitelský úřad určený cílem cesty. Ve zcela výjimečných případech lze vízum udělit na hraničním přechodu. Na vízovém štítku (tiskopis víza) jsou uvedeny jeho platnost datumově od – do, doba pobytu v počtu dnů a typ víza s počtem vstupů. Opravňuje-li vízum k vícenásobnému vstupu, jedná se o tzv. vízum vícenásobné. U takového víza se všechny doby pobytu sčítají a v celkovém součtu nesmí překročit 3 měsíce. Dříve byla dohoda implementována do národní legislativy, a to do Zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, kde v hlavě č. 3 Přejíždění, v §17a krátkodobá víza uvádí rozdělení na Typ A letištní vízum, Typ B průjezdní vízum, typ C vízum k pobytu do 90 dní. Dnes již národní legislativní úprava §17a zrušila a uvádí, že

²² příloha č. 5 jednotný vzor Schengenského víza

cizinec může na území České republiky pobývat na základě krátkodobého víza uděleného podle přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství²³.

Schengenské vízum k pobytu do 90 dnů za účelem zaměstnání

V drtivé většině si cizinec o vydání víza žádá na zastupitelském úřadu České republiky v zahraničí. Zastupitelské úřady většinou po cizincích vyžadují aby žádali na zastupitelském úřadě České republiky ve státě, jehož je státními příslušníky, za předpokladu, že se v jejich domovském státě takový zastupitelský úřad nachází. Z praktických zkušeností je známo, že někdy dochází ke skutečnosti, kdy cizinci mají mnohem blíže na zastupitelský úřad nacházející se v sousedním státu, než na ten, který je v jejich domovské zemi a žádosti se snaží podávat tam. Cizince žádá na tiskopise Žádost o jednotné Schengenské vízum do 90 dní (červený tiskopis). K žádosti dokládá následující zákonné náležitosti²⁴.

Článek 10 vízového kodexu uvádí obecná pravidla pro podávání žádosti

1. Při podávání žádosti se žadatel dostaví osobně, aniž jsou dotčena ustanovení článků 13, 42, 43 a 45.	Biometrické identifikátory (článek 13) Pomoc honorárních konzulů (článek 42) Spolupráce s externími poskytovateli služeb (článek 43) Spolupráce členských států s obchodními zprostředkovateli (článek 45)
2. Konzuláty mohou upustit od požadavku uvedeného v odstavci 1, pokud je jim žadatel znám jako bezúhonná a spolehlivá osoba.	

²³Úřední věstník Evropské Unie: *Nářízení Evropského parlamentu a Rady* [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:243:0001:0001:CS:PDF>

²⁴Úřední věstník Evropské Unie: *Nářízení Evropského parlamentu a Rady* [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:243:0001:0001:CS:PDF>

3. Při podání žádosti žadatel	
a) předloží formulář žádosti v souladu s článkem 11;	Formulář žádosti (článek 11)
b) předloží cestovní doklad v souladu s článkem 12;	Cestovní doklad (článek 12)
c) předloží fotografii v souladu s normami stanovenými v nařízení (ES) č. 1683/95 nebo, pokud je VIS zprovozněn podle článku 48 nařízení o VIS, v souladu s normami stanovenými v článku 13 tohoto nařízení;	Biometrické identifikátory (článek 13)
d) umožní odebrání svých otisků prstů v souladu s článkem 13, pokud se na něj tato povinnost vztahuje;	
e) zaplatí vízový poplatek v souladu s článkem 16;	Vízový poplatek (článek 16)
f) předloží podpůrné doklady v souladu s článkem 14 a přílohou II;	Podpůrné doklady (článek 14) Zde se jedná např. o účel pobytu, doklad o zajištění ubytování apod.
g) předloží doklad o dostatečném a platném cestovním zdravotním pojištění v souladu s článkem 15, pokud se na něj tato povinnost vztahuje.	Cestovní zdravotní pojištění (článek 15)

Zastupitelské úřady mohou upustit od jednoho nebo více některých požadavků v případě žadatelů, kteří jsou jim známi jako bezúhonné a spolehlivé osoby. Zejména při využití předchozích víz v souladu s právními předpisy, není-li pochyb o tom, že při překračování vnějších hranic členských států bude žadatel splňovat požadavky čl. 5 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu.²⁵

²⁵ Úřední věstník Evropské Unie: *Nařízení Evropského parlamentu a Rady* [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:243:0001:0001:CS:PDF>

Po dobu pobytu musí být cizinec zdravotně pojištěn dle § 180i z.č. 326/1999 Sb. Požadavky na cestovní zdravotní pojištění stanoví opět přímo použitelný právní předpis Evropských společenství (Schengenský hraniční kodex).

Dokladem k účelu pobytu (článek 14) v případě zaměstnání bude rozhodnutí Úřadu práce o povolení k zaměstnání. Rozhodnutí bude vydáno na konkrétního cizince u konkrétního zaměstnavatele po přesně stanovenou dobu na přesně stanovený druh práce. Pokud se bude jednat o pracovněprávní vztah, nahrazuje tento doklad i doklad o zajištění prostředků, neboť cizinec bude dostávat mzdu.

Dlouhodobé vízum

Dlouhodobým vízem se rozumí vízum k pobytu nad 90 dnů. Jedná se o vízum, typu „D“. Legislativní úprava je v tomto případě řešena národní právní úpravou, konkrétně § 17b z.č. 326/1999 Sb. Dokládání náležitosti jsou upraveny v § 31 téhož zákona.

K žádosti cizince dokládá

a) Cestovní doklad
b) Doklad potvrzující účel pobytu na území
c) Prostředky k pobytu na území (§ 13),
d) Doklad o zajištění ubytování po dobu pobytu na území
e) Fotografie; to neplatí, pokud bude pořizován obrazový záznam cizince.

K žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání je cizinec povinen předložit pouze náležitosti jako jsou cestovní doklad, doklad o zajištění ubytování a fotografie. Dále je povinností cizince předložit povolení k zaměstnání nebo v žádosti uvést číslo jednacích žádostí o vydání povolení k zaměstnání a u které krajské pobočky Úřadu práce České republiky o takové povolení zažádal. Povolení k zaměstnání nemusí

cizinec předkládat a číslo jednacích žádostí o jeho vydání uvádět, není-li povolení k zaměstnání podle zvláštního právního předpisu²⁶ podmínkou výkonu zaměstnání.²⁷ Doklad o zajištění prostředků k pobytu na území se v tomto případě nevyžaduje, neboť zajištění prostředků k pobytu se považuje povolení k zaměstnání, které cizinec přikládá k žádosti.

K žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání je cizinec povinen předložit náležitosti jako jsou cestovní doklad, prostředky k pobytu na území, doklad o zajištění ubytování a doklad o zápisu do příslušného rejstříku, seznamu nebo evidence²⁸. Doklad o zápisu do příslušného rejstříku je v tomto případě ekvivalentem doložení účelu pobytu.

K žádosti o udělení víza k pobytu nad 90 dnů je cizinec na požádání dále povinen předložit²⁹

a) doklad obdobný výpisu z evidence Rejstříku trestů jako podklad k posouzení trestní záchovalosti (§ 174) vydaného státem, jehož je cizinec státním občanem, jakož i státy, v nichž cizinec pobýval v posledních 3 letech nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, nebo čestné prohlášení v případě, že tento stát takový doklad nevydává; doklad nelze vyžadovat od cizince mladšího 15 let.

b) lékařskou zprávu, že netrpí závažnou nemocí; o předložení lékařské zprávy lze požádat pouze v případě důvodného podezření, že závažnou nemocí trpí.

Vízum k pobytu nad 90 dnů není možné prodloužit. Pokud chce cizinec i nadále ve svém pobytu pokračovat, musí podat žádost o dlouhodobý pobyt.

²⁶ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

²⁷ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

²⁸ Například zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 160/1992 Sb., o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců § 31odst. 5

Dlouhodobý pobyt

Zákon o pobytu cizinců, v hlavě č. III v paragrafech § 42 až 48b, upravuje dlouhodobý pobyt, jeho druhy, povolení, prodloužení a možnosti zrušení. Dlouhodobý pobyt je vnímán jako vyšší forma přechodného pobytu cizince na území na základě povolení k dlouhodobému pobytu, které následuje po skončení platnosti dlouhodobého víza. Oproti dlouhodobému vízu je možné povolení k dlouhodobému pobytu opakovaně prodlužovat. Jak dlouhodobé vízum, tak i dlouhodobý pobyt má široké využití, co se účelů pobytu týče. Pro rozsah a cíl diplomové práce, se tato omezí pouze na účely pobytu související s podnikáním nebo zaměstnáním cizinců na území České republiky.

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu je podle § 42 zákona č. 326/1999 Sb., oprávněn podat cizinec, který na území pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů, hodlá na území přechodně pobývat po dobu delší než 6 měsíců a trvá-li stejný účel pobytu. Dříve tuto problematiku řešila Služba cizinecké policie a její příslušné inspektoráty, dnes je dlouhodobý pobyt plně v gesci Ministerstva vnitra. Stejně tak je Ministerstvo vnitra věcně příslušné i pro nově zavedené instituty Zelených a Modrých karet. Těmto se budeme věnovat explicitně v následných kapitolách.

Náležitosti, které je nutné k žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu předložit, upravuje § 46 odst. 1 a odst. 6 s odkazem na § 31 z. č. 326/1999. Výčet náležitostí je v tomto případě obdobný jako u víza k pobytu nad 90 dnů, který byl uveden výše. U cizince je však v tomto případě vyžadováno doložení dokladu o zdravotním pojištění. Vydání zelené karty upravuje § 42g a její náležitosti § 42h z.č. 326/1999 Sb. a u modré karty 42i a náležitosti 42j téhož zákona.

Podle § 47 z.č. 326/1999 Sb., žádost o povolení k dlouhodobému pobytu je cizinec povinen podat nejdříve 90 a nejpozději 14 dnů před uplynutím platnosti víza k pobytu nad 90 dnů. V případě, že podání žádosti ve lhůtě podle předchozí věty zabrání důvody na vůli cizince nezávislé, je cizinec oprávněn tuto žádost podat do 3 pracovních dnů po zániku těchto důvodů; vízum se do doby zániku tohoto oprávnění považuje za platné³⁰.

³⁰ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, § 47

Prodloužení dlouhodobého pobytu

Dobu platnosti povolení k dlouhodobému pobytu lze dle § 44a z.č. 326/1999 Sb., opakovaně prodloužit. Doba prodloužení dlouhodobého pobytu závisí na účelu pobytu, respektive jeho délce. Účel pobytu zaměstnání je vázán dobou výkonu zaměstnání, která je uvedena v rozhodnutí o povolení k zaměstnání. Maximální doba prodloužení je na 2 roky u modré karty, na 3 roky u karty zelené. Většinou je doba platnosti povolení zaměstnání stanovena na jeden rok a tím je i dlouhodobý pobyt prodloužen na jeden rok. V některých případech je kratší, například šest měsíců.³¹

Na náležitosti dokládané k prodloužení dlouhodobého pobytu se vztahují stena pravidla a paragrafové znění zákona, jako na vízum k pobytu nad 90 dnů, kde byl proveden jejich výčet. Lhůta pro podání prodloužení k dlouhodobému pobytu je taktéž odkazována na § 47 z.č. 326/1999 Sb., jako u podání žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu. Samotný doklad (vzor) povolení k dlouhodobému pobytu je uveden v příloze³².

Zelená karta

Zelená karta je nový institut zavedený od 1.1.2009, jako společný projekt Ministerstva vnitra a Ministerstva práce a sociálních věcí. Institut zelené karty spojuje v jednom dokladu povolení k zaměstnání a povolení k pobytu na území České republiky. Vztahuje se pouze na občany třetích zemí. Cílem je urychlení řízení jak pro povolení k zaměstnání, tak i pro udělení pobytu. Institut zelené karty má za úkol zajištění takových zahraničních pracovníků určitých profesí, kterých je na trhu práce nedostatek, explicitně v požadavcích na vyšší kvalifikace. Cizinec, který se chce zařadit do projektu, žádá o zařazení cestou zastupitelského úřadu České republiky v zahraničí. Nejprve však úřady práce v součinnosti s Ministerstvem vnitra evidují neobsazená pracovní místa, která se nepodařila obsadit domácími pracovníky. Následně je převedou do centrální databáze volných pracovních míst v projektu zelená karta. Ministerstvo poté následně vybere státy, jejichž občané se mohou do projektu hlásit.

³¹ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, § 44a

³² příloha č. 6 vzor dokladu povolení k dlouhodobému pobytu

Pojmem zelenou karta se rozumí povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání na území České republiky ve zvláštních případech.³³ Existuje i možnost požádat o vydání zelené karty na území České republiky. Cizinec však musí na území pobývat nejméně po dobu jednoho roku v rámci zelené karty, nebo nejméně dva roky včetně dlouhodobého víza.

Zelená karta je dle stupně pracovní kvalifikace rozdělena na tři typy. Podle typu karty je rovněž stanovena doma maximální platnost. Typy a platnosti jsou uvedeny v následující tabulce.

Typ karty	Kvalifikace (stupeň vzdělání)	Max. platnost
<u>A</u>	vysokoškolské	3 roky
<u>B</u>	minimálně vyučen	2 roky
<u>C</u>	ostatní pracovníci	2 roky

Po uplynutí jednoho roku pobytu v rámci zelené karty je cizinec oprávněn požádat o vydání nového pobytu za jiným účelem. Vyjma typu C, který se neprodlužuje, lze typy A a B opakovaně prodloužit³⁴. Vzor dokladu zelená karta je uveden v příloze. Jedná se o stejný typ dokladu určený jako povolení k dlouhodobému pobyt. Rozdíl je však v uvedeném textu, kdy v případě zelené karty je v textu uvedeno – zelená karta.

Modrá karta

Institutem modré karty, je obdobně jako u karty zelené, je spojeno povolení k zaměstnání společně s povolením k pobytu. Modrá karta však není oproti zelené kartě žádným projektem orgánů České republiky. Zavádí ji Směrnice Rady 2009/50/ES ze dne 25. května 2009 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci, uveřejněná Úř. věst. L 155, 18.6.2009. Do národní legislativy byla transponována zákonem č. 427/2010 Sb., který novelizoval zákon č. 326/1999 Sb., s účinností od 1.1.2011. Od modré karty si Evropská

³³ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, § 42g

³⁴ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, § 44g

Unie slibuje příliv nových vysoce kvalifikovaných pracovníků i z nečlenských států Unie, zvýšení konkurenceschopnosti a vyrovnání regionálních rozdílů vůči mimoevropským státům, kam doposud odborníci odcházeli častěji (např. USA, Austrálie, Kanada), přičemž jednou z hlavních příčin byla i nejednotná úprava práce cizinců v rámci EU a roztržitost evropského pracovního trhu. Na fundované posouzení přínosu modré karty v praxi zatím čas nepřišel. Schválení na úrovni Evropské unie předcházely několikaleté spory vyvolávané především zeměmi, které si tradičně brání svůj pracovní trh před přílivem imigrantů. Výsledkem se stalo to, že se k jejímu zavedení nepřipojí Dánsko, Velká Británie a Irsko.

Podobně jako je tomu u zelené karty, budou moci modrou kartu získat pouze cizinci z některých třetích zemí. Na první pohled by se dalo říci, že modrá karta je ekvivalentem zelené karty typu A. Na rozdíl od zelené karty nebude výběr pracovní pozice řešen uchazeči cestou databáze volných pracovních míst, ale zaměstnavatel si bude moci sám vybírat, kým chce volnou pracovní pozici obsadit. Až poté bude mít vybraný uchazeč možnost modrou kartu získat³⁵.

Přechodný pobyt občana Evropské unie

Pobyty občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků je upraven v hlavě IVa. v § 87a – 87aa zákona č. 326/1999 Sb. Občan Evropské unie je oprávněn pobývat na území české republiky přechodně v rámci Potvrzení o přechodném pobytu. Potvrzení se vydává na jeho žádost. Musí se jednat o takového občana, který hodlá na území České republiky přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce. Základním rozdílem oproti občanům třetích států je v tom, že občan třetího státu má povinnost požádat o povolení k pobytu. U občanů Evropské unie se jedná o jejich oprávnění. Vzor průkazu Potvrzení o přechodném pobytu občana Evropské unie je uveden v příloze³⁶.

³⁵ELaw.cz: Novela zákona o pobytu cizinců. In: [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/cs/novinky/290-navrh-novely-zakona-o-pobytu-cizincu-a-tzv-modra-karta.html>

³⁶ Příloha č. 7 vzor dokladu Potvrzení o přechodném pobytu

Dle § 87a zákona č. 326/1999 Sb., dokládá k žádosti následující náležitosti³⁷

Cestovní doklad
Doklad potvrzující účel pobytu
Fotografie
Doklad o zdravotním pojištění
Doklad o zajištění ubytování

Pokud se jedná o účel pobytu zaměstnání, rozumí se dokladem o účelu pobytu např. pracovní smlouva apod. V tomto případě není vyžadován doklad o zdravotním pojištění, neboť je povinností zaměstnavatelů svého zaměstnance pojistit.

Trvalý pobyt na území České republiky

Bez ohledu na rozlišení cizince, zda se jedná o občana ze třetího státu, občana Evropské unie, nebo jeho rodinného příslušníka, slouží statut trvalého pobytu trvale usídleným cizincům na našem území. Není zde třeba rozebírat okolnosti jednotlivých typů trvalých pobytů, ani průběh jejich udělení. Pro potřeby této práce je explicitně důležité, že po získání takového pobytu se na občany, kterým byl trvalý pobyt na území České republiky udělen, pohlíží, jako na občany daného státu. Jediné, co je jim z hlediska naší legislativy upíráno, je právo volební. V této souvislosti se stojí zmínit i o tzv. azylantech, nebo-li o osobách, kterým byl v České republice udělen azyl. Ve své podstatě mají stejná práva jako osoby pobývající na území v rámci povolení k trvalému pobytu. Vzor dokladu o povolení trvalého pobytu je uveden v příloze³⁸

Pobyt cizinců dle zákona č. 325/1999 Sb.

Zákon o azylu, Zákon č. 326/1999 Sb. ze dne 11. listopadu 1999 o azylu a o změně zákona č. 283/1991Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, § 87a

³⁸ Příloha č. 8 vzor dokladu o trvalém pobytu

Zákonem jsou upraveny podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu formou azylu nebo doplňkové ochrany na území České republiky. Dále pobyt azylanta (osobě, které byl azyl udělen) nebo osoby požívající doplňkové ochrany na území. Upravuje řízení o azylu, práva a povinnosti žadatele a azylanta. Rozděluje působnosti mezi ministerstva a statut azylových zařízení. Řízení o udělení azylu a mezinárodní ochrany je považováno za zahájené, prohlášením cizince o úmyslu požádat o mezinárodní ochranu, kterým cizinec požaduje ochranu před pronásledováním nebo hrozící vážnou újmou. Ve vztahu k zaměstnávání cizinců je důležitou skutečností, že cizinec kterému byl udělen azyl nebo doplňková ochrana, může být zaměstnán bez povolení k zaměstnání³⁹.

3.3. Právní úprava zaměstnání cizinců na území ČR

Podle údajů Českého statistického úřadu činila celková zaměstnanost cizinců k 31. 12. 2010 na území České republiky 306 350 osob. Z uvedeného počtu bylo 215 367 (70,3 %) cizinců evidováno úřady práce. Mezi tyto cizince jsou řazeni cizinci v postavení zaměstnanců a podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti rovněž cizinci, kteří pracovali jako společníci obchodních společností, členové družstev či jako členové statutárních orgánů obchodních společností a družstev, a přitom se kromě účasti na řízení společnosti věnovali plnění takzvaných běžných úkolů. Zbýlých 90 983 cizinců (tj. 29,7 % všech zaměstnaných cizinců) mělo platné živnostenské oprávnění. Aktuální měsíční údaje - cizinci evidovaní úřady práce (zaměstnanci): k 31. 10. 2011 MPSV ČR - Správa služeb zaměstnanosti, resp. úřady práce evidovaly v České republice 219 733 cizinců, z toho 48,8 % představovali občané Slovenska (107 245 osob), dále 16,2 % tvořili občané Ukrajiny (35 588 osob) a 9,1 % občané Polska (19 902 osob)⁴⁰. Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v České republice podle postavení v zaměstnání v letech 1997 - 2010 je uvedena v příloze⁴¹.

³⁹ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

⁴⁰ Zaměstnanost. In: [online]. 14.11.2011 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_zamestnanost

⁴¹ Příloh č. 9 Vývoj počtu zaměstnaných cizinců podle postavení v zaměstnání v letech 1997-2010.

Zákon o zaměstnanosti

Zákonem o zaměstnanosti se rozumí zákon č. 435/2004 Sb., ze dne 13 května 2004. Úvodní ustanovení zákona definují základní pojmy a účastníky právních vztahů. Účastníky se dle uvedeného zákona rozumí Česká republika, ztupována Ministerstvem práce a sociálních věcí a jednotlivými úřady práce. Fyzické osoby jež jsou způsobilé být zaměstnanci. Takovou osobou se rozumí občan České republiky, nebo cizinec, který splňuje podmínky pro zaměstnávání uložené mu tímto zákonem a zaměstnavatel. Zaměstnavatelem se pro potřeby zákona rozumí právnické a fyzické osoby včetně dalších subjektů podle zvláštních právních předpisů vykonávajících tuto činnost podle tohoto zákona. Stejně tak se za zaměstnavatele považují organizační složky zahraničních právnických nebo fyzických osob oprávněných podnikat na našem území podle zvláštního právního předpisu.

Tak jak bylo uvedeno u pobytových povolení, tak i z hlediska podmínek pro udělení zaměstnávání, se cizinci rozdělují do třech kategorií, neboť je pro ně právní režim upraven odlišně.

Na cizince s uděleným trvalým pobytem či přiznaným azylem se pohlíží při zaměstnávání jako na státní občany České republiky. Není u nich potřeba žádného povolení k zaměstnání. Výjimku tvoří pouze ta povolání vyžadující státní občanství. Takovým povoláním rozumíme např. státní službu. Jinak můžeme konstatovat, že nejsou při volbě svého zaměstnání jakkoliv omezeni a v právních vztazích dle uvedeného zákona mají stejné právní postavení jako občané České republiky

Cizincům, občanům Evropské Unie a jejich rodinným příslušníkům je rovněž na území České republiky umožněno pohybovat se v pracovněprávních vztazích, jakoby byli našimi občany. Nepotřebují povolení k zaměstnání a mají právo pobytu po dobu trvání zaměstnání. Obdobně tak pohlížíme i na občany Evropského hospodářského prostoru (EHP). Jedná se o státy Island, Norsko a Lichtenštejnsko. Rovněž povolení k zaměstnání nepotřebují občané Švýcarska.

Cizinci, občané třetích zemí, potřebují na území České republiky pro přijetí do zaměstnání a po celou dobu výkonu zaměstnání platné povolení k zaměstnání od příslušného úřadu práce. Tato povolení jsou potřeba i v případech zelených a modrých

karet, kdy karty slouží jako pobytové povolení a zároveň jako povolení k výkonu zaměstnání.

Zaměstnání občanů třetích zemí

Administrativně nejsložitějším a časově nejnáročnějším povolením k zaměstnání je takové povolení, které se uděluje občanům třetích zemí, pokud se nejedná o osoby, kterým byl udělen azyl, nebo nezískaly trvalý pobyt na území České republiky. Povolení k zaměstnání pro takové cizince jsou upraveny hlavou č. II. zákona o zaměstnanosti a konkrétně v paragrafech 89 až 101⁴². Obecně až na některé výjimky lze konstatovat, že cizinec může být přijat do zaměstnání a zaměstnán za předpokladu, že má platné povolení k zaměstnání a povolení k pobytu na území České republiky. Nebo je držitelem modré, či zelené karty. Zaměstnáním se v tomto případě rozumí i plnění běžných úkolů např. společníkem, statutárním orgánem, členem družstva apod. vyplývajících z předmětu činnosti právnické osoby. Vyjma u modrých karet, může být povolení k zaměstnání vydáno jen v případě, že se volné pracovní místo nedaří obsadit jiným pracovníkem na trhu práce. Omezovací klauzule by tak měla alespoň částečně chránit pracovní trh před přílivem nových pracovníků ze zahraničí. Povolení k zaměstnání je vydáváno úřadem práce, dle příslušnosti místa výkonu práce a má formu rozhodnutí. Platnost povolení se stanovuje na dobu v něm uvedenou, nejdéle na 2 roky. Doklady, které jsou předkládány k žádosti o vydání povolení k zaměstnávání, jsou předkládány v originále. Pokud se jedná o doklad, který je vydán v cizím jazyce, je nutno k originálu doložit úředně ověřený překlad do českého jazyka. Na základě vydaného rozhodnutí o povolení k zaměstnání je cizinci udělen pobyt na území České republiky za účelem zaměstnání. U zelených a modrých karet je postup odlišný, neboť jsou obě řízení (povolení k zaměstnání a povolení k pobytu) sloučena do jednoho.

⁴² Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, § 89-101

V žádosti o povolení k zaměstnání je cizinec povinen uvést.

Cestovní doklad, číslo cestovního dokladu a název vydávajícího orgánu
Identifikační údaje
Adresu v domovském státu a adresu pro doručování
Identifikační údaje předpokládaného zaměstnavatele
Místo výkonu práce, druh práce a předpokládanou dobu výkonu práce
Další údaje

K žádosti o povolení k zaměstnání předkládá cizinec tyto údaje.

Doklady o jeho odborné způsobilosti pro požadované zaměstnání
Vyjádření zaměstnavatele, že cizince hodlá zaměstnat
Další doklady pokud jsou vyžadovány charakterem zaměstnání, nebo pokud jsou stanoveny.

U cizinců, u kterých není povolení zaměstnání vyžadováno, je celkem šestnáct případů. Jak bylo uvedeno výše, jedná se o osoby:

- s uděleným trvalým pobytem
- s uděleným azylem nebo doplňkovou ochranou

jako další jsou např. cizinci:

- kteří se soustavně připravují na budoucí povolání (praxe, školení)
- ve vztahu k ČZU jde o pedagogické pracovníky, vědecké pracovníky, účastníky vědeckého setkání žáků do 26. let věku. Dále se jedná o sportovce, osoby zajišťující montáž, dodávku nebo servis na základě obchodní smlouvy. Ve vztahu k zemědělství se jedná o dodávky a servis dodaných technologií.
- kteří pobývají v rámci povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny.

- kteří pobývají v rámci povolení dlouhodobého pobytu jako rezidenti jiného členského státu EU za účelem zaměstnání, pokud od tohoto povolení neuplynulo více než dvanáct měsíců.

Poradní sbory

V souvislosti s komplexní problematikou zaměstnávání a zaměstnanosti je nutné se zmínit o poradních sborech úřadů práce⁴³. Sbory jsou tvořeny ze zástupců zaměstnavatelů, odborových složek, družstevních orgánů, zástupců samosprávných celků a zástupců organizací zdravotně postižených. Smyslem je koordinovat politiku zaměstnanosti. Projednávat poskytování příspěvků zaměstnavatelům v rámci aktivní politiky zaměstnanosti na tvorbu a zvyšování nových pracovních míst, koordinaci rekvalifikačních programů, organizování poradenství a podporování opatření proti nerovnému zacházení a k hromadnému propouštění. Dále jsou pomocí odborných pracovních skupin posuzovány patričné formy pracovních rehabilitací osob se zdravotním postižením. Takové odborné skupiny jsou ve větší míře tvořeny ze zaměstnavatelů zaměstnávajících alespoň 50% a více zaměstnanců se zdravotním postižením a zástupců organizací zdravotně postižených.

Činnost úřadu práce

Činnost úřadů práce je vcelku značně rozsáhlá. Vyjma některých dalších úkolů, které přibyly od 1.1. 2012 v souvislosti s vyplácením sociálních dávek, tak s ohledem na potřeby této práce, jde zejména o následující činnosti⁴⁴.

- přijímá hlášení o volných pracovních místech
- poskytuje zaměstnavatelům a fyzickým osobám poradenskou činnost v oblasti zaměstnanosti
- povoluje a ruší zaměstnání cizinců

⁴³ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

⁴⁴ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, § 8

- povoluje zaměstnavateli zaměstnat zaměstnance ze zahraničí
- prodlužuje cizincům povolení k zaměstnání
- registruje zaměstnávané cizince z řad občanů EU
- vydává potvrzení občanům EU, jejich rodinným příslušníkům a rodinným příslušníkům občanů ČR, pro potřeby udělení přechodného nebo trvalého pobytu o době evidence uchazeče o zaměstnání, sezonnímu zaměstnanci o existenci pracovní smlouvy, o dohodě pracovní činnosti nebo o dohodě o provedené práci.

Státní úřad inspekce práce

Novelizací zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů a další související zákony, bude kontrolu zaměstnanosti nově od 1.1.2012 namísto Úřadu práce České republiky vykonávat Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce. Výjimkou budou kontroly průměrného měsíčního výdělku pro stanovení podpory v nezaměstnanosti a podpory rekvalifikací. Toto kontrolní oprávnění je ponecháno krajským pobočkám Úřadu práce. Tímto opatřením dojde ke sjednocení výkonu kontrolní činnosti na úseku zaměstnanosti, pracovněprávních vztahů a BOZP. Do této chvíle byla kontrolní činnost v těchto oblastech roztržena mezi několik složek spravovaných MPSV a MV. Jednotlivé složky v těchto kontrolách velmi úzce spolupracovaly a samotné kontroly byly vykonávány většinou v součinnosti. Na legislativní změny v oblasti kontroly zaměstnanosti a tím svěřené úkoly v souvislosti s přechodem některých pravomocí a povinností na již zmiňovaný Státní úřad inspekce práce a jemu podřízené oblastní inspektoráty práce navazuje projekt „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v České republice“. Projekt je financován z prostředků Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Realizací v tomto projektu dojde k systémovému zjednodušení a sjednocení kontrolní činnosti a postupů, zvýšení efektivity prováděných kontrol. Tento stav je již dlouhou dobu očekáván. Dále se očekává, že díky projektu dojde ke snížení administrativní náročnosti a zátěže podnikatelských subjektů.

Cílem je tedy zavedení nových postupů do provádění kontrol komplexního charakteru směřujících k potírání nelegálního zaměstnávání. Preventivně působit na trhu práce díky realizaci kontrol zaměstnavatelů v krátkém časovém úseku i z pohledu několika kontrolních subjektů. Poskytnout zaměstnavatelům i zaměstnancům poradenství v oblasti právní, a tím docílit k rozšíření jejich vědomí. V důsledku spojení kontrolní činnosti, poradenství a prevence jsou očekávána snížení daňových úniků a nárůst počtu pracovních míst na volně otevřeném trhu. Stejně tak i omezit vykořisťování zahraničních pracovníků zejména státních příslušníků třetích zemí (země mimo EU a EHP).

Jako úkol na rok 2012 byly naplánovány kontroly zaměstnavatelů, u nichž se předpokládá, resp. je podezření, na možnost zjištění nelegální práce. Část těchto kontrol bude, tak jako tomu bylo i v letech minulých, provedena v součinnosti s orgány, jako jsou např. Policie České republiky, Živnostenský úřad a Finanční úřad, apod. Při výběru subjektů při plánování kontrol, jenž budou předmětem kontrolní činnosti, bude vycházeno ze všech dostupných informací. Informace budou tvořeny z poznatků získaných při poradenství, kontrolní činnosti inspekce práce a z informací a podnětů různých organizací. Bude navázáno na zkušenosti koordinovaných součinnostních kontrol provedených v uplynulém období. Rovněž tak bude využito zkušeností i potenciálu pracovníků kontrolních oddělení úřadů práce, neboť ti jsou od 1.1.2012 zaměstnanci Státního úřadu inspekce práce. Státní úřad inspekce práce bude rovněž v případě zjištění nelegálního zaměstnávání informovat další kontrolní orgány, kterých se uvedená problematika dotýká v rámci jejich činnosti a působnosti⁴⁵.

Zaměstnavatel

Zákonem o zaměstnanosti není zaměstnavatel přímo definován. Pojem zaměstnavatel je upraven v zákoně č. 262/2006 Sb., zákoník práce. V paragrafech č. 7 až č.11 je uvedeno, že zaměstnavatel se rozumí fyzická nebo právnická osoba, která zaměstnává fyzickou osobu. Fyzická osoba musí být v pracovněprávním vztahu. Při zaměstnávání cizinců mají zaměstnavatelé ve vztahu k úřadu práce jisté povinnosti. Jedná se o vedení evidence zaměstnaných občanů EU a jejich rodinných příslušníků. Evidovat

⁴⁵ Roční program kontrolních akcí. In: *Státní úřad inspekce práce* [online]. 10/2011 [cit. 2012-02-08]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/rocní-program-kontrolních-akcí/>

cizince, kteří jsou k zaměstnavateli vysláni zaměstnavatelem ze zahraničí. Evidence musí být vedena podle zákona a musí obsahovat zákonem vyžadované údaje, resp. identifikační údaje cizinců, jejich pohlaví, zařazení podle jejich oborové klasifikace ekonom. činností, dosažené vzdělání, dobu na kterou jim byl povolen pobyt, dobu na kterou jim bylo povoleno zaměstnání, den nástupu a den skončení zaměstnání apod.⁴⁶

Agentury práce

Agenturní zaměstnávání upravuje hlava IV. Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Agentury mohou zprostředkovat zaměstnání bezplatně, tak i za úhradu a dosahovat přitom zisku. Zprostředkovat zaměstnání je možné jak ze zahraničí na území České republiky, tak ze zahraničí do České republiky. Povolení k činnosti zprostředkovatelské agentuře vydává Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. Agentury mají za povinnost vést počty zprostředkování a počty volných pracovních míst. Pokud je zprostředkování zaměstnání za úhradu, nesmí být úhrada požadována od osoby, které bylo zprostředkováno. Agentura nesmí provádět ani žádné jiné srážky ze mzdy, která je poskytována zaměstnanci za výkon jeho práce. Rovněž se zákaz krácení týká i odměn a podobných nadtarifních kompenzací, které jsou zaměstnanci vypláceny. Při neplnění podmínek uložených zákonem může být rozhodnutím ministerstva povolení agentuře odejmuto⁴⁷.

Zákon o zaměstnanosti omezuje cizince, kteří pobývají na území České republiky v rámci zelených karet. Omezení se týká nemožnosti agentury přidělit svého zaměstnance dočasně k výkonu práce u uživatele. Dočasným přidělením se v tomto případě rozumí dočasné přidělení zaměstnance k výkonu práce k jiné právnické osobě. V případě přidělení k fyzické osobě se jedná o uzavření pracovního poměru, nebo dohody o práci mezi fyzickou osobou a agenturou za účelem práce u uživatele⁴⁸.

Pro rok 2012 si Státní úřad inspekce práce vybral kontrolu agenturního zaměstnávání jako jeden z cílů kontroly. Hlavním úkolem bude zvyšovat tlak na

⁴⁶ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, § 98

⁴⁷ BOUŠKOVÁ, Petra. A KOL. *Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny*. 2009. Olomouc: Anag, 2009. ISBN 80-7263-350-3.

⁴⁸ Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti., § 66

zaměstnavatele (agentury) a jejich uživatele, aby dodržovali pracovněprávní předpisy. Tímto kontrolním tlakem hodlá inspekce dosáhnout zlepšení pracovních podmínek agenturních zaměstnanců. Zejména zlepšit jejich nerovné postavení vůči kmenovým zaměstnancům uživatele. Spojením pravomocí inspekce práce a úřadu práce od 1.1.2012 v oblasti kontroly by mělo dojít ke komplexnosti a racionalizaci kontrol.

Z důvodu rozsahu diplomové práce je část platné právní úpravy, vztahující se ke zkoumané problematice, uvedena v příloze č. 1.⁴⁹

Jedná se o:

3.4 Právní úprava podnikání cizinců na území ČR

Podnikání na základě Živnostenský zákon

Podnikání na základě Obchodního zákoníku

3.5 Zdravotní péče cizinců na území ČR

⁴⁹ Příloha č. 1 část platné právní úpravy

4. Analýza zkoumané problematiky

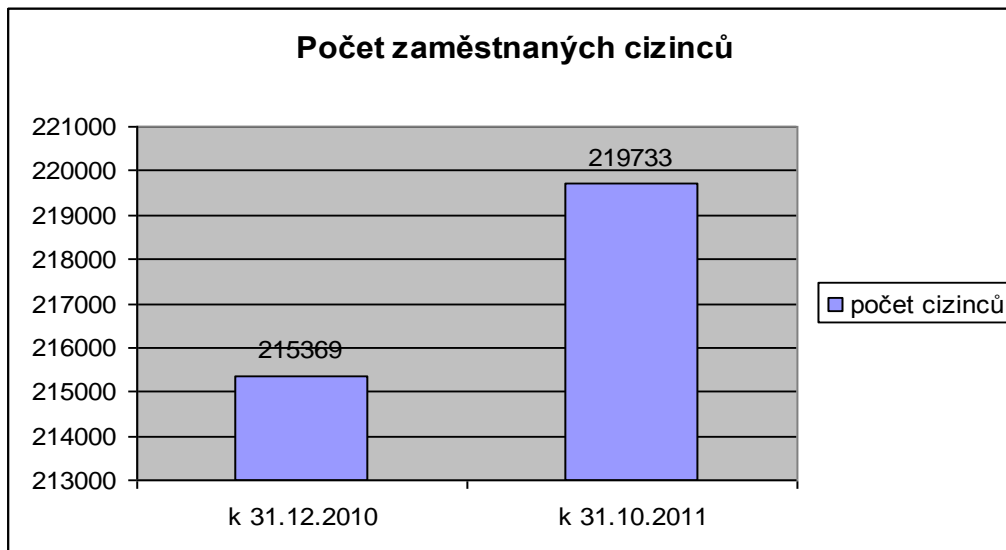
Trh práce České republiky vždy vykazoval jistý podíl cizinců. Otázkou však zůstává, jaké ekonomické dopady tento migrační podíl s sebou přináší.

4.1. Situace na trhu práce na území ČR

Nezaměstnanost, respektive míra registrované nezaměstnanosti činila k 31.12.2010 9,6%. Z toho tvořila 8,8% mužská populace a 10,7% ženská populace. Ke konci roku se jednalo 561 551 nezaměstnaných osob, z toho 546 484 dosažitelných. Úřady práce poskytovaly v prosinci roku 2010 podporu v nezaměstnanosti 178 962 uchazečům o zaměstnání. Úřady práce též evidovaly koncem roku 30 803 volných pracovních míst, což činí 18,2 uchazeče na jedno volné pracovní místo.

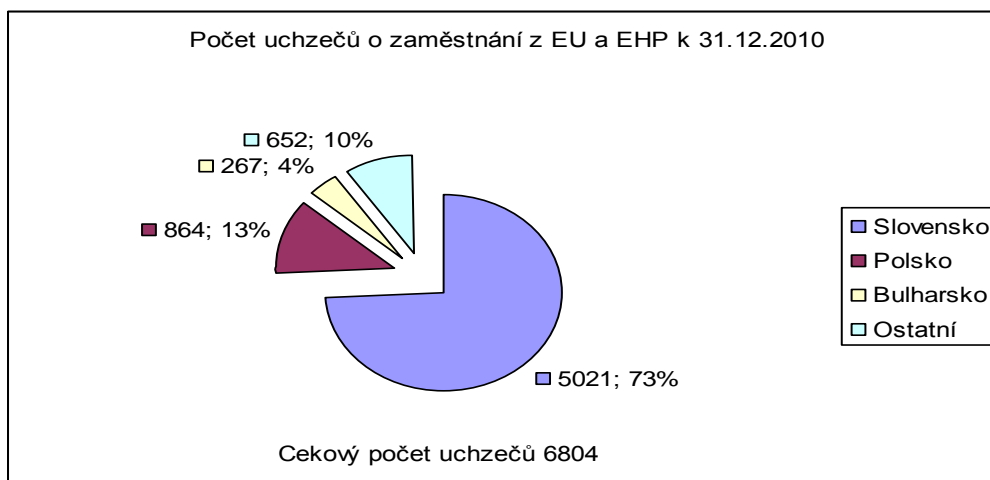
Na pracovním trhu působily též cizinci. Ke konci roku 2010 jich bylo evidováno jako zaměstnaných 215 376. Tabulka s počtem a rozdělením cizinců je uvedena v příloze⁵⁰. Dalších 90 938 jich bylo vedeno jako podnikatelé na základě živnostenského oprávnění, jehož vydání je v kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu. Pro srovnání můžeme uvést, že dle posledního aktuálně zveřejněného údaje, úřady práce evidovali k 31.10. 2011 celkem 219 733 cizinců. Z uvedeného je patrné, že počet zaměstnaných cizinců narůstá oproti strmému pádu v roce 2009.

⁵⁰ Příloha č 11- Tabulka s cizinci v postavení zaměstnanců k 31.12.2010

Zdroj: vlastní tabulka

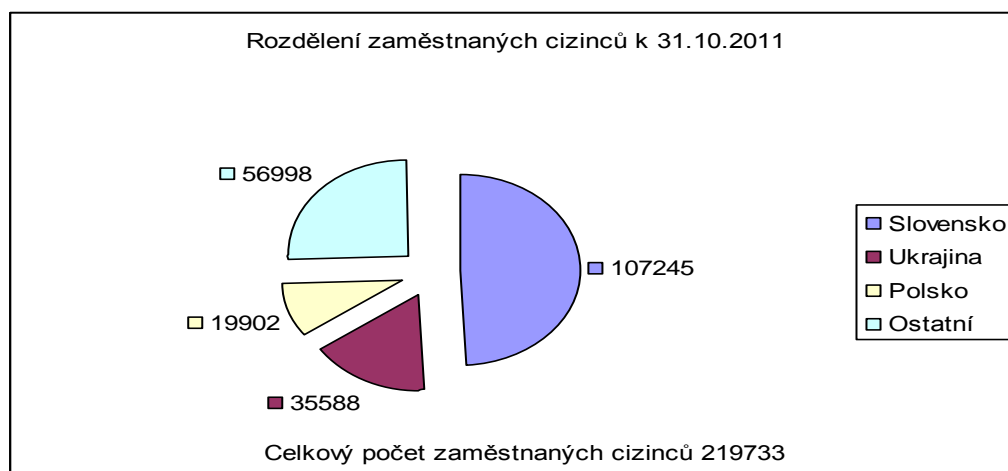
Cizinci z EHP a EU byli registrováni na úřadech práce jako žadatele o zaměstnání. Ke konci roku 2010 byl jejich počet 6804. Největším počtem se na tomto čísle podíleli občané Slovenska v celkovém počtu 5021 osob, Polska 864 osob a Bulharska 267 osob.

Zdroj: vlastní graf

Závěrem je nutno podotknout, že občané Slovenska jednoznačně na našem pracovním trhu převládají a vytěsnili tak občany Ukrajiny, kteří řadu let tvořili nejvíce pracujících cizinců na našem území. Pro srovnání k 31.10.2011 registrovali úřady práce z celkového

počtu 219 733 zaměstnaných cizinců 107 245 (48%) občanů Slovenska, 35 588 (16,2%) Ukrajiny a 19 902 (9,1%) občané Polska⁵¹.

Zdroj: vlastní graf

4.2. Ekonomické dopady imigrace

Ekonomické dopady začaly být vnímány zejména koncem roku 2008 a v průběhu roku 2009. V letech 2004 až 2008 převládal názor, že ekonomika České republiky potřebuje migranty, neboť trendem naší populace je stárnutí. A v případě pokračování tohoto trendu hrozí České republice nedostatek pracovních sil, což by zcela logicky zapříčinilo potíže s udržení současného průběžného důchodového systému. Z analýzy MPSV z roku 2004 o postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrhu optimalizačních kroků vyplívá, že za předpokladu zachování stávajícího trendu demografického vývoje bude podle prognóz na českém trhu práce v roce 2030 chybět zhruba 420 000 kvalifikovaných pracovníků. Hrozí snížení výše důchodu a zároveň zvýšení věkové hranice pro odchod do důchodu⁵². Bylo to období, kdy ekonomika České republiky dosahovala 6% růstu a cizinci zde bezproblémově nacházeli uplatnění. Tento „mýtus“

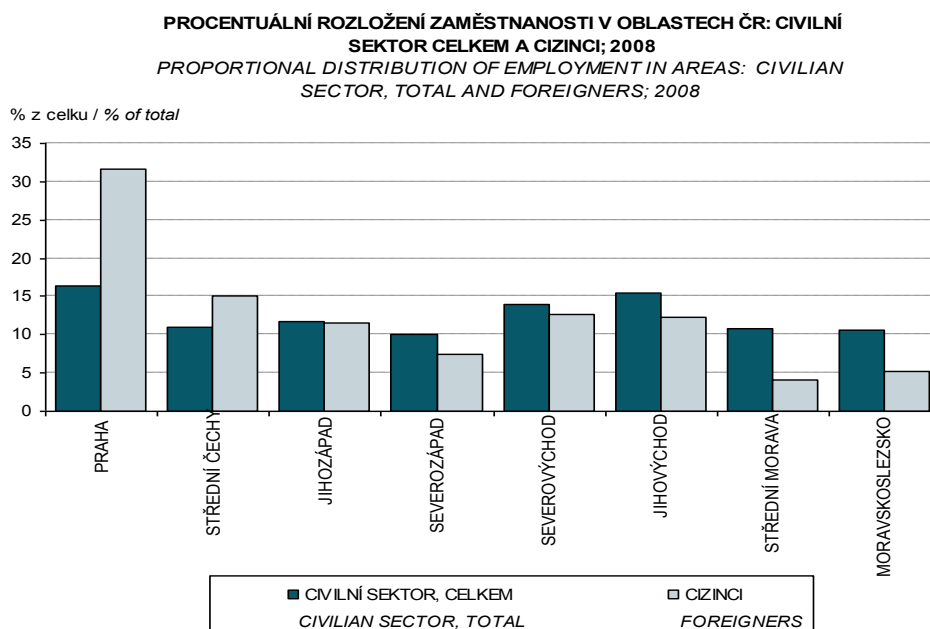
⁵¹ Zaměstnanost. In: [online]. 14.11.2011 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_zamestnanost

⁵² Postavení cizinců. In: MPSV [online]. 2004 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/511/postaveni_cizincu.pdf

definitivně skončil v roce 2009 v důsledku hospodářské krize a masového propouštění. Zahraniční pracovníci byli totiž mezi prvními, kdo o práci přišel. Dalším problémem, který se v souvislosti s masovým zaměstnáváním zahraničních pracovníků objevil, byl odliv finančních prostředků z ekonomiky České Republiky. Cizinci se v drtivé většině neintegrovali do naší společnosti, a tak vydělané prostředky odesílali jejich rodinám žijícím v domovských státech. Odesílané prostředky byly sice vydělány v ČR, ale utraceny jinde. Problém tedy spočíval v tom, že zboží a služby, které se za ně zakoupily, zvýšily výkonnost ekonomiky ve zcela jiné zemi. Nicméně v této době bylo potřeba především „uhasit požár“ vzniklý širokou masou nezaměstnaných cizinců, kteří v mnoha případech nebyli schopni uhradit náklady spojené s cestou do svého domovského státu. Problém byl řešen tzv. Projektem dobrovolných návratů.

Projekt dobrovolných návratů mohli využít cizinci pobývající na území ČR legálně i nelegálně. Na projekt bylo ze státního rozpočtu uvolněno 85 milionů korun, kdy konečné náklady byly Ministerstvem vnitra vyčísleny na 67 mil. korun.

Pro srovnání níže uvedená tabulka uvádí rozložení zaměstnanosti mezi civilním sektorem (pracovníci v hlavním zaměstnání) a z toho cizinci za rok 2008.

Zdroj: zpracováno ČSÚ; <http://www.czso.cz/csu/2009edicniplan.nsf/tab/B60046F86C>

4.3. Ekonomické dopady nelegální práce

V roce 2010 bylo Celní správou České republiky, Úřadem práce České republiky a Státním úřadem inspekce práce zjištěno v celkovém součtu 2199 nelegálně pracujících cizinců. Na základě empirického šetření je naprostá většina nelegálně pracujících ve věku od 25. let věku do 50. let věku. Jedná se především o manuálně pracující. Dle Českého statistického úřadu činila průměrná mzda, respektive medián mezd (všechny věkové kategorie) 22 207,- Kč. Pokud bychom předpokládali, že by osoby takovou mzdu pobíraly, byly by do státního rozpočtu a veřejného zdravotního pojištění odvedeny následující odvody:

sociální pojištění zaměstnance:	1 444,- Kč
sociální pojištění zaměstnavatel:	5 552,- Kč
zdravotní pojištění zaměstnanec:	1 000,- Kč
zdravotní pojištění zaměstnavatel:	1 998,- Kč
záloha na daň z příjmu:	2 400,- Kč
Odvody celkem:	12 394,- Kč
Celkem za 1 rok:	148 728,- Kč

Únik při počtu 2199 nelegálních pracovníků: 327 052 827,- Kč

Na základě zjištěných skutečností lze konstatovat, že státnímu rozpočtu za rok 2010 díky těmto pracovníkům uniklo cca. 330 milionů Kč. Vzhledem k tomu, že se jedná jen o zlomek přistižených nelegálních pracovníků a nejsou zde vyčísleny náklady na tyto kontroly, náklady na prováděná správní řízení, náklady na nezaměstnané, apod., je téměř jisté, že roční únik ze státního rozpočtu z pohledu nelegálního zaměstnávání je v řádu několika miliard. Tento názor je potvrzen i zveřejněným článkem v ročním programu kontrolních akcí Státního úřadu inspekce práce na rok 2012.

. V tomto dokumentu je uvedeno, že Česká republika díky nelegální práci ročně přichází na povinných odvodech, daních a výplatách různých sociálních dávek až o 5

miliard Kč. Oblast této šedé ekonomiky navíc prohlubuje sociální exkluzi skupiny dlouhodobě nezaměstnaných, neboť významný podíl nelegálních zaměstnanců tvoří dlouhodobě nezaměstnaní. Dalším bezpochyby negativním jevem je vyjma finanční ztráty zvýšení bezpečnostního rizika pro Českou republiku a zvýšení kriminálních jevů⁵³.

4.4. Výzkumné šetření

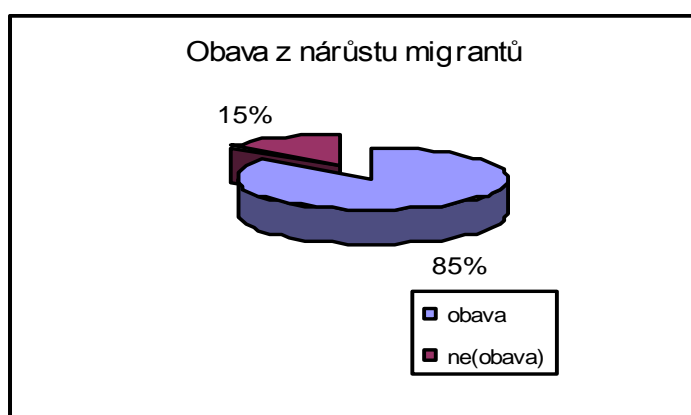
V této kapitole diplomové práce jsem se zaměřil na výsledky výzkumného šetření problematiky zaměstnávání a podnikání cizinců na území České republiky z pohledu občanů České republiky.

Byla zvolena dotazníková metoda výzkumu, která mi umožnila zjistit jak občané České republiky vnímají zaměstnání a podnikání cizinců na našem území.

Cílem výzkumu bylo zjistit, jak česká veřejnost pohlíží na problematiku dané oblasti a získat tak jemnou analýzu. Skupinou podrobenou výzkumu byla česká veřejnost.

Výzkumné otázky a zpracování údajů

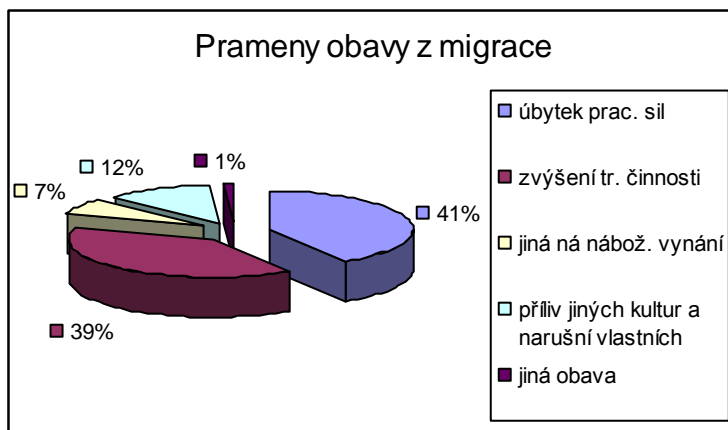
1. Máte obavu z nárůstu počtu migrantů na území ČR souvisejícího se vstupem ČR do schengenského prostoru a zrušení hraničních kontrol na hraničních přechodech?

⁵³ Roční program kontrolních akcí. In: *Státní úřad inspekce práce* [online]. 10/2011 [cit. 2012-02-15] Dostupné z: <http://www.suip.cz/rocni-program-kontrolnich-akci/>

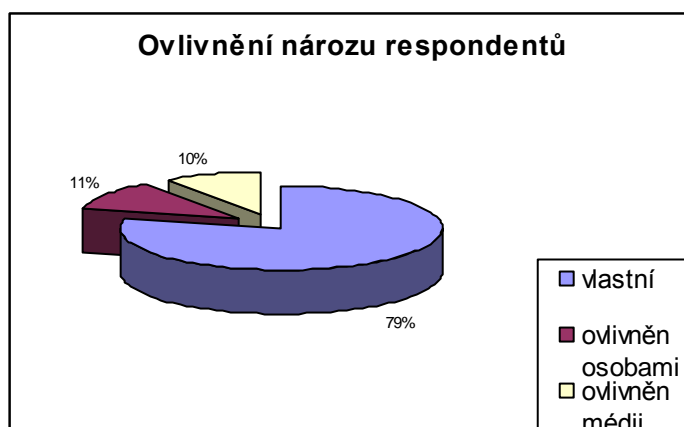
Z uvedeného grafu vyplývá, že u naprosté většiny respondentů (85%) panuje obava z nárůstu počtu migrantů na našem území.

2. Pokud máte obavy a zaškrtnli jste ano, z čeho tyto obavy pramení?

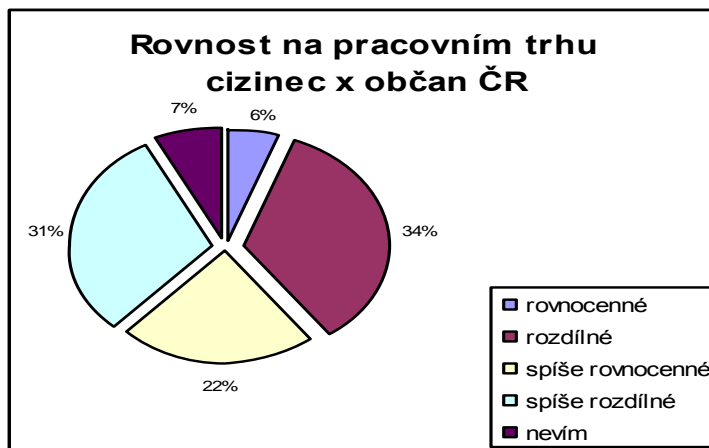
Jako největší obavu z přílivu migrantů respondenti uváděli úbytek pracovních sil (41%), na druhém místě zvýšení trestné činnosti (39%), na třetí pozici příliv jiných kultur a narušení vlastních (12%)

3. Jaký je Váš názor na cizince? Je ovlivněn médii, názory ostatních, máte výhradně svůj vlastní názor?

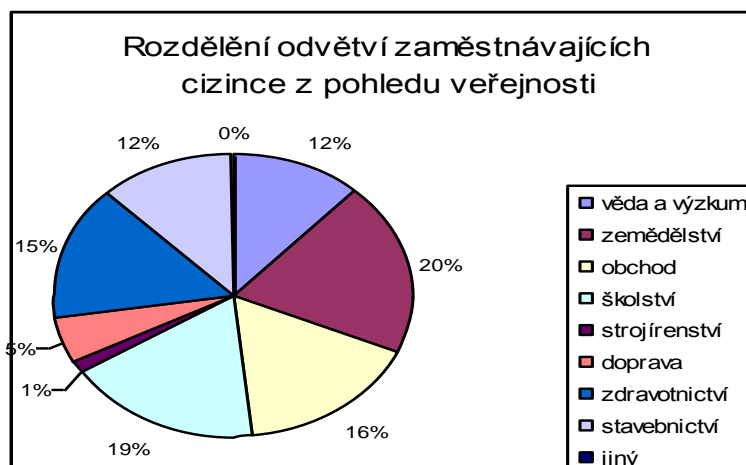
Z grafu jednoznačně vyplývá, že respondenti měli při vyplňování dotazníku vlastní názor.

4. Myslíte si, že v ČR má cizinec rovnocenné postavení na trhu práce jako náš občan ?

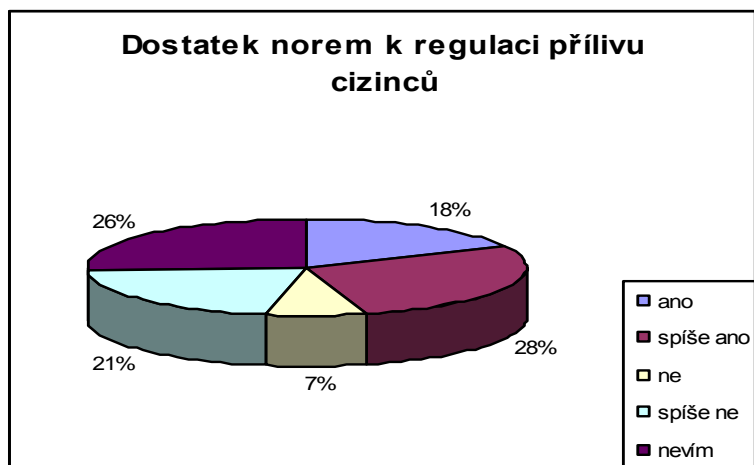
Většina dotazovaných si myslí, že cizinci mají rozdílné postavení na pracovním trhu oproti našim občanům.

5. Pokud zastáváte názor, že ČR potřebuje zahraniční pracovníky uveďte, do jakého odvětví?

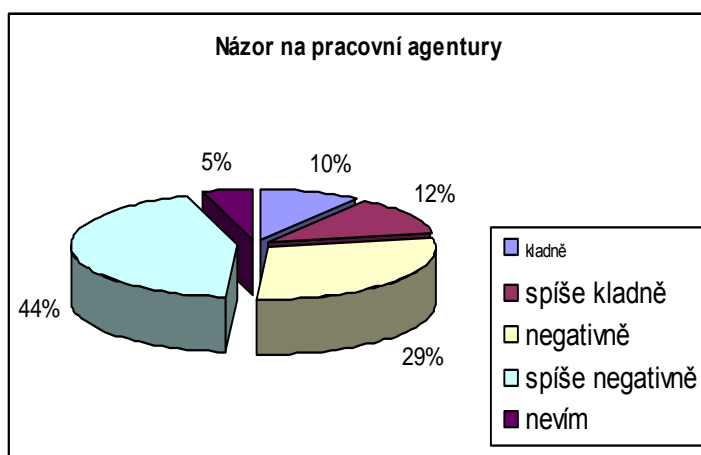
Odvětví, které nejvíce potřebuje zahraniční pracovníky bylo respondenty uvedeno zemědělství (20%), na druhém místě zdravotnictví (15%) a na třetím místě věda a výzkum (12%)

6. Myslíte si, že ČR má dostatečné zákonné normy pro regulaci nadbytečného přílivu pracovní síly, z tzv. třetích zemí (země mimo EU/EHS)?

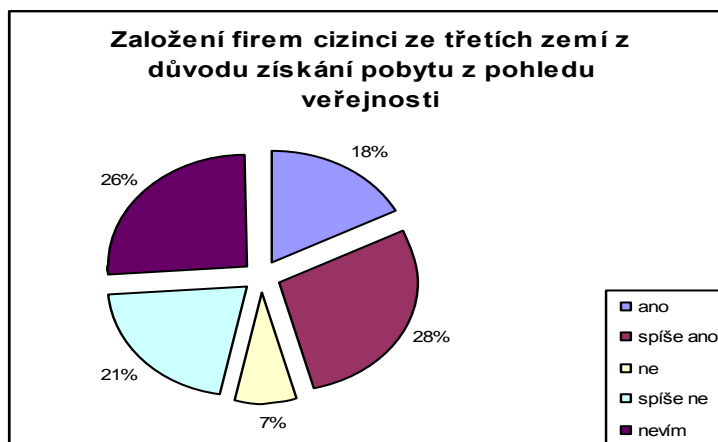
Největší procento respondentů uvádělo spíše ano (28%), avšak prakticky stejný počet uváděl (26%), že neví. Statisticky významná je i hodnota (21%) u odpovědi spíše ne.

7. Jak vnímáte pracovní agentury, které se zabývají dovozem pracovních sil ze zahraničí?

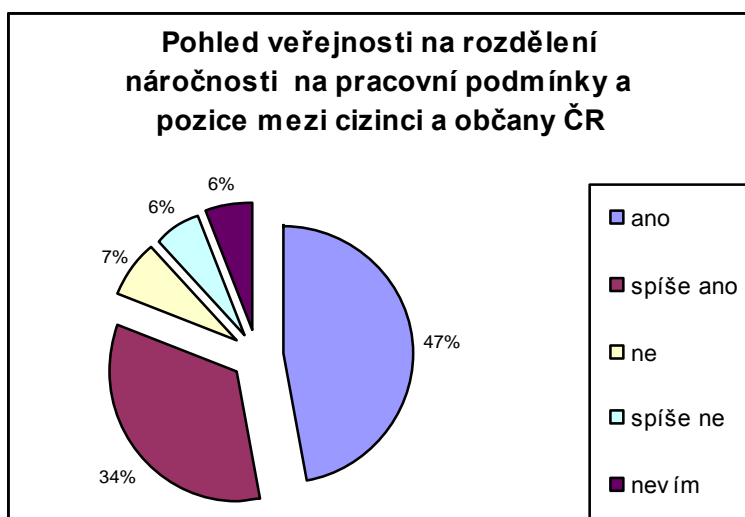
Většina respondentů vnímá agentury práce spíše negativně (44%) a ve (29%) negativně. Obecně se dá v tomto případě zkonstatovat, že v naší veřejnosti panuje velmi negativní postoj k těmto subjektům.

8. Myslíte si, že podnikatelé, cizinci mimo EHS/EU, zakládají firmy nebo pracovní místa spíše z důvodu získání pobytu na území ČR ?

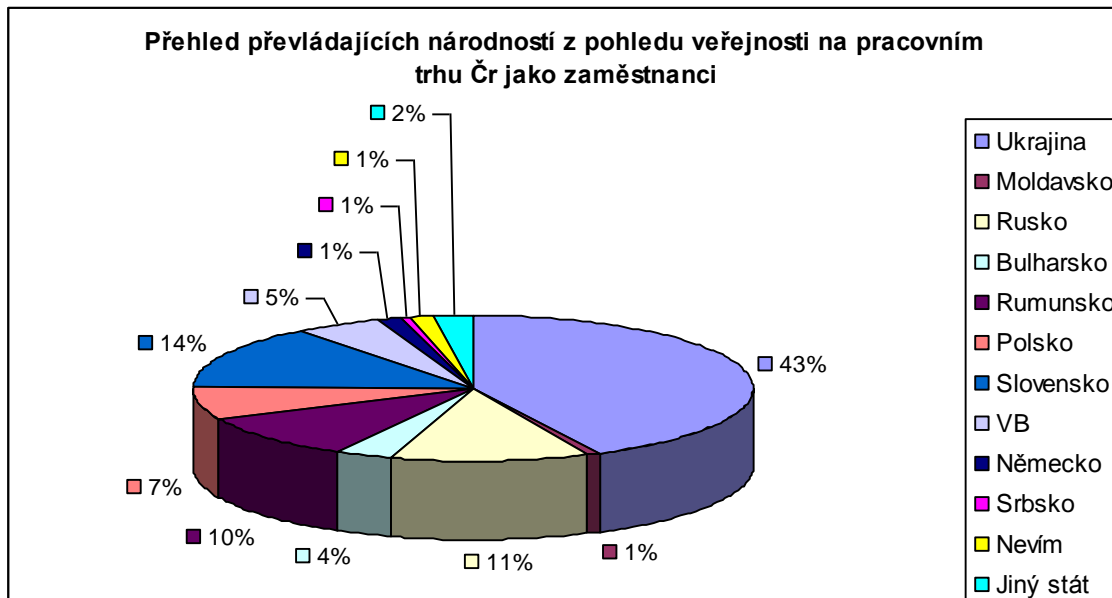
Většina dotazovaných zastává názor, že cizinci ze třetích zemí zakládají firmy, nebo pracovní místa spíše z důvodu legalizace svého pobytu (26%). Téměř stejné procento respondentů (26%) však uvedlo, že neví. Všeobecně však můžeme konstatovat, že z pohledu dotazovaných osob význačně žádný z názorů na uvedenou otázku výrazně nepřevládá a nepanuje tedy zásadní pohled.

9. Považujete cizince za méně náročné na pracovní podmínky a výběr pracovní pozice než občany ČR ?

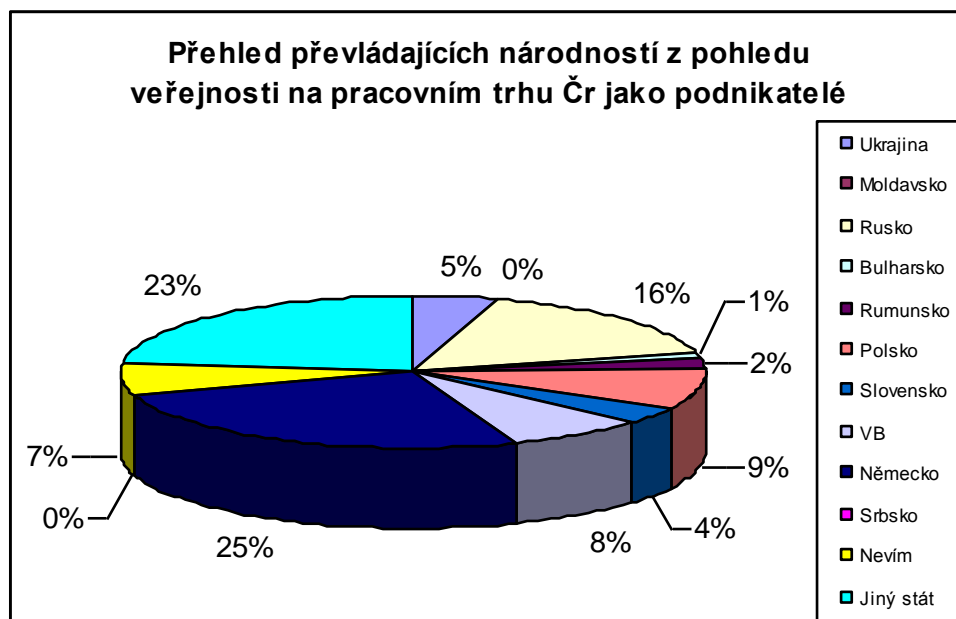
Ve 47% u dotazovaných osob převládá názor, že jsou cizinci méně náročnější na pracovní podmínky a pracovní pozice.

10. Které národnosti podle Vás převládají na našem trhu práce jako zaměstnanci?

Největšími počty zaměstnanců jsou respondenty vnímány občané Ukrajiny (43%), dále občané Ruska (11%) a občané Rumunska (10%).

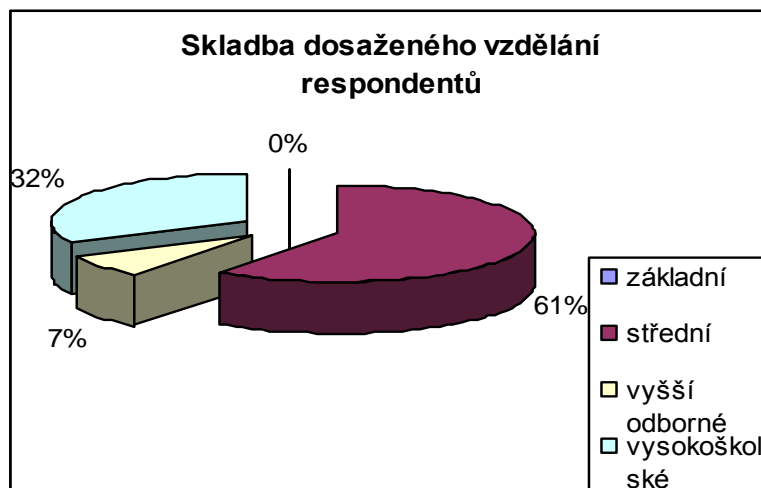
11. Které národnosti podle Vás převládají na našem trhu práce jako podnikatelé?

Největším zastoupením jako podnikatelé byli respondenty vyhodnoceni občané Německa (25%) a na druhém místě se s (23%) umístili občané jiných států. U této

odpovědi všichni respondenti shodně uvedli, že se v tomto případě jedná o státní příslušníky Vietnamu a Číny.

12. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

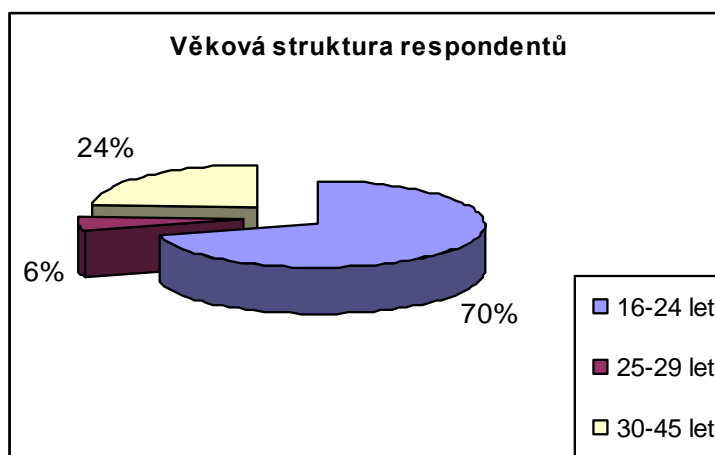

Nadpoloviční většina dotazovaných měla středoškolské vzdělání (61%), vyšší odborné (7%) a vysokoškolské (32%) .

13. Jaká je Vaše státní příslušnost?

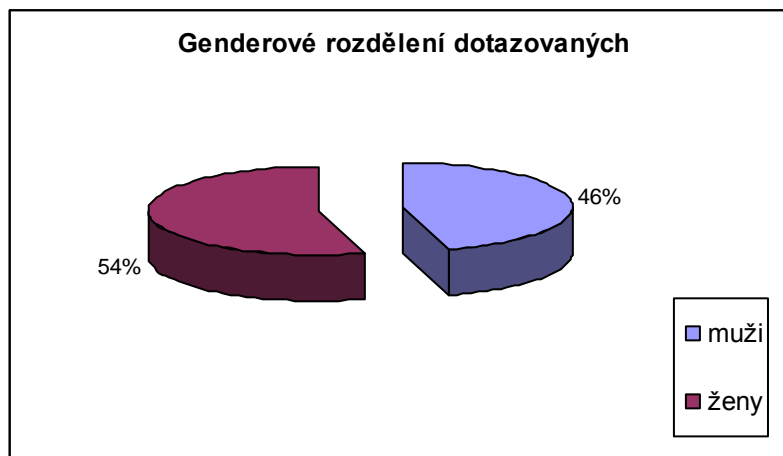
Státní příslušnost dotazovaných byla ve (100%) tvořena ze státních příslušníků České republiky.

14. Jaký je Váš věk?

Věková struktura respondentů byla tvořena ze třech skupin 16-24 let (70%), 25-29 let (6%) a 30-45 let (24%).

15. Jakého jste pohlaví?

Dotazované osoby byly rozděleny prakticky na rovné zastoupení mužů a žen. Dotazník uveden v příloze⁵⁴.

Zhodnocení výzkumného šetření

Dle zjištěných skutečností jednoznačně vyplývá, že česká veřejnost i po několika uplynulých letech, co ČR vstoupila do schengenského prostoru (2007), má obavu z nárůstu počtu migrantů. Jako největší hrozbu vnímá úbytek pracovních míst pro občany ČR a zvýšení trestné činnosti. Statisticky významnou skutečností je i fakt, že veřejností je vnímána obava z přílivu jiných kultur a zvyků, a tím narušení vlastních. I přesto, že nevnímám naši veřejnost jako kosmopolitní společnost, musím konstatovat, že naopak ona vnímá fakt nerovného postavení cizinců na trhu práce. Ohledně legislativních možností ČR v regulaci přílivu zahraničních pracovníků je veřejnost přesvědčena, že ČR má těchto regulí spíše nedostatek. Avšak nezanedbatelné procento o rozsahu regulí nemá žádné informace. Pokud by ČR potřebovala zahraniční pracovníky, měli by dle veřejnosti jednoznačně směřovat do zemědělství, školství, obchodu a zdravotnictví. Velmi negativně jsou vnímány pracovní agentury zprostředkovávající zaměstnání. Veřejnost je také

⁵⁴ Příloha č. 12 - dotazník

nakloněna názoru, že občané třetích zemí zakládají na našem území firmy, nebo pracovní místa spíše z důvodu legalizace pobytu. Nezanedbatelná část dotazovaných však uvedla, že neví. V souvislosti s nerovným postavení cizinců ve srovnání s našimi občany na pracovním trhu, považuje naše veřejnost cizince jako méně náročné na pracovní podmínky a výběr pracovní pozice než naše občany. Cizí státní příslušníci v pozici zaměstnanců jsou vnímány státní příslušníci Ukrajiny, Slovenska, Ruska, Rumunska a Polska. Ve své podstatě zde veřejnost vnímá zastoupení cizinců vcelku reálně, i když v poslední době občané Slovenska vytlačili na druhou pozici občany Ukrajiny (viz příloha č. 11)⁵⁵. V případě názoru na zastoupení cizinců v pozici podnikatelů se na umístili státní příslušníci Německa, Vietnamu, Ruska a Polska. Dle statistik ministerstva průmyslu a obchodu bylo v ČR ke dni 31.12.2011 93 059 cizinců podnikatelů⁵⁶. Závěrem lze konstatovat, že dotazovaná část populace má vcelku reálný pohled odpovídající laické úrovni znalostí problematiky migrace a zaměstnanosti cizích státních příslušníků. Nicméně jsme společností, která migraci a integraci cizinců vnímá spíše negativně. Otázkou však je, zda obava a uzavřenost je opravdu obavou a uzavřeností k jiným zvyklostem a kulturám, anebo se jedná v prvopočátku o uzavřenost k sobě samému a omezení se na otevřenost jen k sobě nejbližším?

4.5. Trestná činnost cizinců

V souvislosti se zmíněnou obavou naší veřejnosti z přílivu cizinců je možným vysvětlením kriminalita cizinců. Díky médiím je dnes všeobecně známo, že z řad cizinců na kriminalitě cizinců se podílejí z velké části občané Vietnamu. Jejich činnost je spojována jak z oblastí hospodářské, tak i obecné kriminality. Jedná se o trestnou činnost jako je padělání značkového zboží, cigaret, alkoholu, dokladů, výroba drog, obchodování s lidmi a praní špinavých peněz v jejich barech a hernách. Státní příslušníci Vietnamu nejsou sice v počtu obviněných a odsouzených cizinců ve věznicích a vazebních věznicích na prvním místě, ale představují velkou potenciální hrozbu, neboť na území České

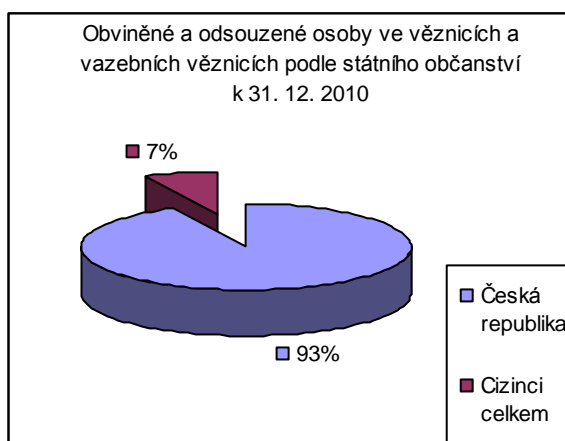
⁵⁵ Příloha č. 11 – tabulka počtu zaměstnaných cizinců

⁵⁶ Ministerstvo průmyslu a obchodu: Registr živnostenského podnikání. ŽIVNOSTENSKÝ REJSTRÍK - STATISTICKÉ ÚDAJE. [online]. [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.rzp.cz/statistiky.html>

republiky mají již z historického hlediska silné kořeny a jejich trestná činnost vykazuje známky velmi vysoké společenské nebezpečnosti. Naši veřejností jsou silně vnímáni, jelikož jejich přítomnost na našem území je prakticky cca. 50 let. Počátky vietnamského přistěhovalectví na naše území můžeme datovat již od konce 70. let. Jednalo se o tehdejší Československou socialistickou republiku. Stejně tak můžeme datovat i jejich zapojení do šedé ekonomiky. Na počátku se jednalo o různé šití padělků značkových riflí, pašování zboží a pokoutný prodej. Od roku 1989 se však s otevřením státních hranic otevřely i hranice nových šedých oportunit. Onen posun společenské nebezpečnosti jejich kriminality. Od „šití“ po obchod s drogami a obchodování s lidmi je nanejvýš patrný.

K pochopení problematiky trestné činnosti cizinců si představme, že počet obviněných, nebo odsouzených ve věznicích, nebo vazebních věznicích činil k 31.12.2010 21.892 osob. Z toho 93% se jednalo o občany České republiky a 7% tvořili cizinci, což je 1600 osob. Zdroje dat jsou vedeny v příloze⁵⁷.

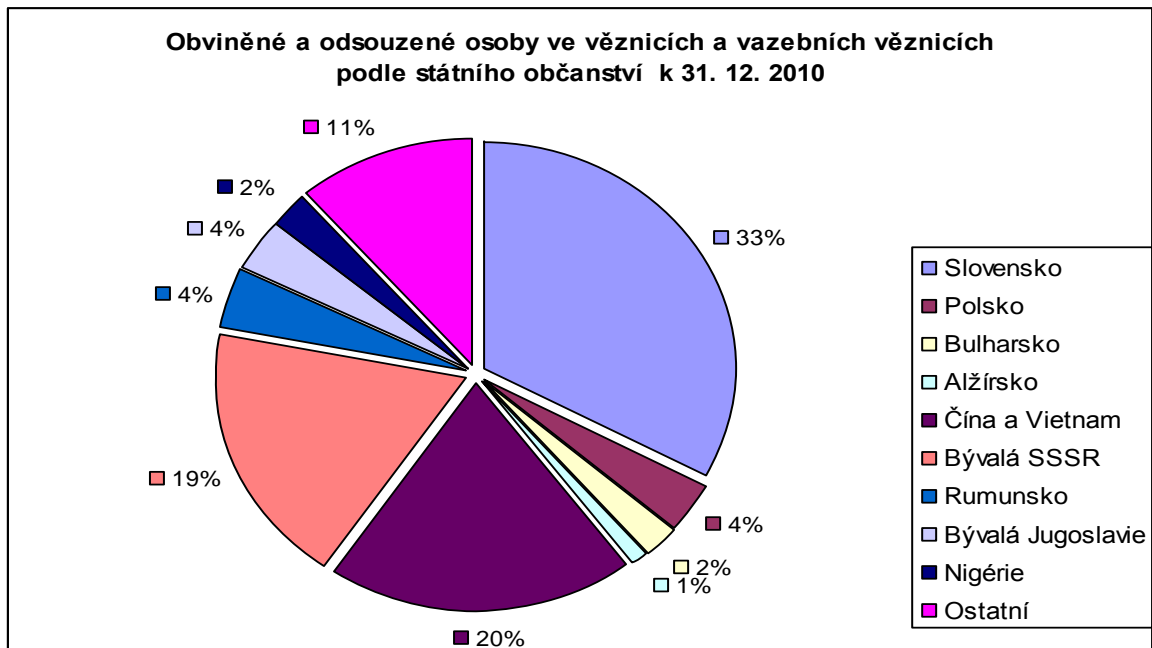
Rozložení počtu odsouzených nebo obviněných osob na občany ČR a cizince k 31.12.2010

Zdroj: vlastní graf

Rozložení počtu odsouzených nebo obviněných cizinců k 31.12.2010 z celkového počtu cizinců (1600 osob)

⁵⁷ Příloha č. 13 – tabulka obviněných a odsouzených osob ve věznicích dle občanství

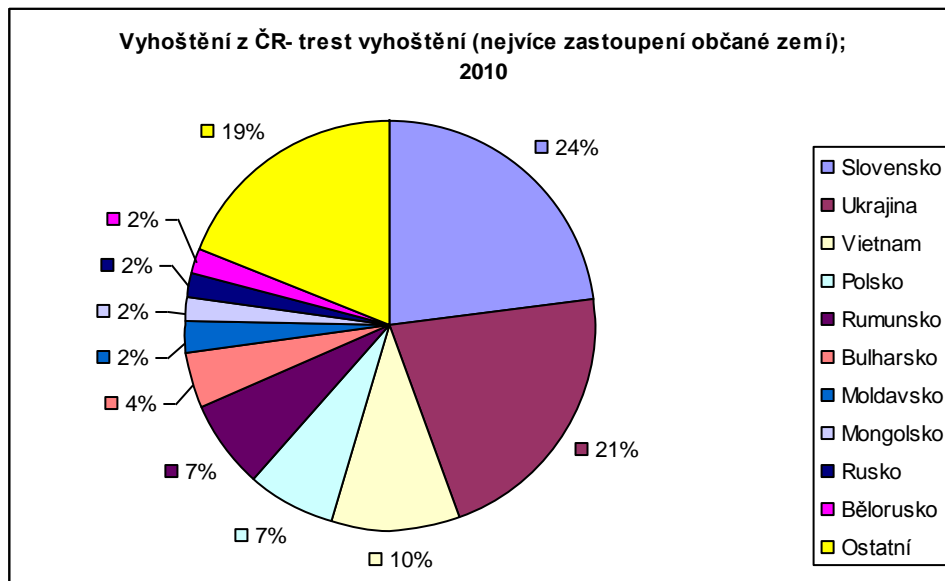

Zdroj: vlastní graf

Z uvedených statistik vyplývá, že z celkového počtu 1600 osob odsouzených ve věznicích a obviněných ve vazební věznicích se největším počtem na trestné činnosti podílí občané Slovenska 33%, občané Vietnamu a Číny 20% a bývalých států SSSR 19%. Tyto statisticky významné ukazatele by měly být pro naše bezpečnostní složky a tvorbu migrační politiky jasným ukazatelem, kam minimálně směřovat oblast zájmu. Přičemž občané Vietnamu a Ruska jsou z hlediska společenské nebezpečnosti největší hrozbou. Ta spočívá v jejich organizovanosti v mezinárodním měřítku a v páchání závažnější trestné činnosti. Vývoj počtu cizinců odsouzených ve věznicích a obviněných ve vazební věznicích v letech 1993-2010 je uveden v příloze⁵⁸.

Abychom nezkreslovali údaje, je potřeba uvést, že obvinění a odsouzení cizinci nejsou jen jedním a samotným ukazatelem. Dalším jsou odsouzení cizinci, kterým byl pro méně závažnou trestnou činnost uložen trest vyhoštění.

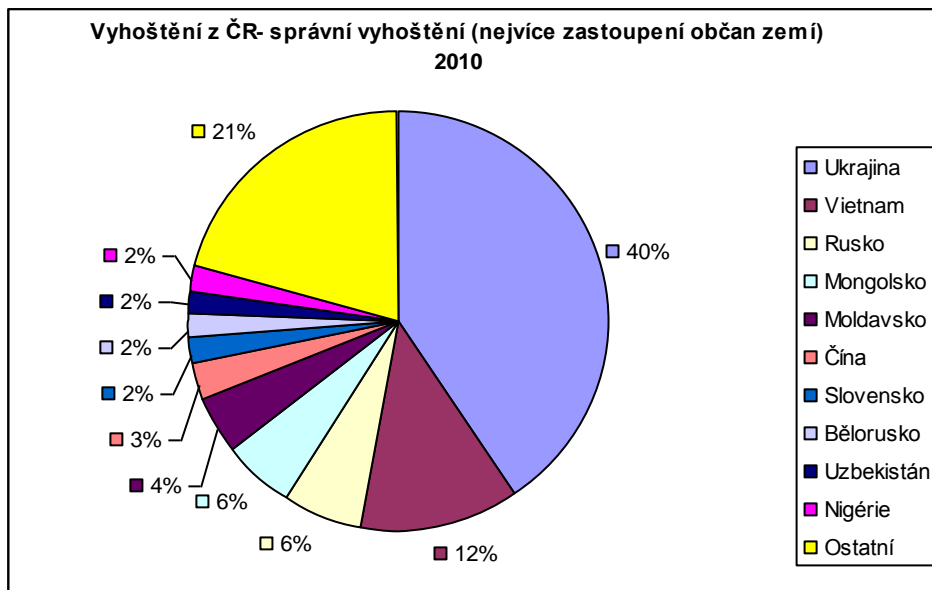
⁵⁸ Příloha č. 14 – tabulka počtu cizinců odsouzených ve věznicích a obviněných ve vazební věznicích v letech 1993-2010

Zdroj: vlastní graf

Celkový počet cizinců, kterým byl uložen trest vyhoštění (uloženo soudem) je 1059 osob. Jako dominující státní příslušnost se zařadili občané Slovenska 24% a občané Ukrajiny 21%.

Česká republika však nedisponuje pouze institutem trestu vyhoštění, tzn. trestu uloženého soudem. Dalším nástrojem v potírání kriminality, je ve větším měřítku používaný, institut správního vyhoštění. Jedná se o vyhoštění, které je uloženo správním orgánem. V současné době jsou věcně příslušné jednotlivé odbory cizinecké policie, zřízené v rámci Krajských ředitelství policie České republiky. Ty v roce 2010 uložily souhrnně správní vyhoštění v 2507. případech.

Zdroj: vlastní graf

V uloženíh správním vyhoštění jsou na prvním místě státní příslušníci Ukrajiny 40% oproti trestnímu vyhoštění, kde byli na místě druhém. Statisticky významní jsou i občané Vietnamu, kteří z celkového počtu uložených správních vyhoštění tvořili 12%.

Souhrnně bylo v roce 2010 uloženo správní vyhoštění (soudem i správním orgánem) 3566. cizincům.

4.6. Ekonomické dopady trestné činnosti cizinců

V roce 2010 pobývalo ve věznicích nebo vazebních věznicích k 31.12.2010 v celkovém součtu 1600 cizinců. Náklady na jednoho vězně činí v současné době 1030,- Kč na osobu a den.

Z uvedených čísel vyplývá:

Náklady na jednoho vězně/den.....1030,- Kč

Celkový počet vězňů cizinců (2010)..... 1600 osob

Náklady na všechny vězně cizince/den.....1.648.000,- Kč

Celkové náklady na jeden rok..... 601.520.000,- Kč

Za předpokladu, že by cizinci byli umístěni ve věznicích po dobu jednoho roku, výše nákladů na jejich umístění by přesahovala 600 miliónů korun ročně. Pokud k tomuto číslu připočteme odhadované náklady na nelegální práci a vyčíslí bychom náklady na uložení správního vyhoštění a jeho realizaci, dostaneme se k číslu v řádech několika miliard korun.

4.7. Aktuální problémy a návrhy na řešení

Od roku 1989 se ČR musí vyrovnávat s masovými migračními toky. Podíl této migrace se nezdá být pro celkovou populaci příliš významný, ale pomalu dochází k přiblížení s vyspělými západoevropskými zeměmi. V době globalizace musí být migraci, zaměstnávání cizinců a jejich následné kontrole věnována nemalá pozornost.

Jedním ze zásadních problémů z hlediska kontroly nelegální práce je nedostatek pracovníků v oblasti kontroly, kteří jsou schopni vést kvalitně správní řízení. V tomto případě by návrhem pro zlepšení situace bylo personální posílení dané oblasti státní správy. Personální posílení není však v souladu s programovým prohlášením žádné parlamentní strany a při vývoji státního rozpočtu nelze v tomto směru očekávat žádné pozitivní řešení. Vzhledem k tomu, že se spíše bude jednat o opačný trend a počet funkčních míst se bude snižovat, možným řešením se nabízí provádění méně kontrol, ale více zacílených, za předpokladu spolupráce a efektivní komunikace s jinými částmi státní správy.

Dalším problémem je v návaznosti s výše uvedeným. V současné době přešla kontrolní pravomoc z úřadů práce na Státní inspekci úřadu práce. Nicméně problém je stále nevyřešen. Problém spočívá v tom, že oprávnění kontrolovat cizince, zda vykonávají práci podle pracovněprávního nebo jiného vztahu mají i Celní úřady. Podle zákona o zaměstnanosti poskytuje pro účely kontroly Ministerstvo práce a sociálních věcí dálkový

přístup do evidencí o povoleních k zaměstnání vydaných úřady práce. Rozsah údajů o povolení k zaměstnání je pro efektivní kontrolní činnost nepostradatelný. Zde je jediným řešením vytvoření funkčního dálkového přístupu do databáze Ministerstva práce a sociálních věcí. Problematika je řešena již od roku 2009 na úrovni Generálního ředitelství cel a MPSV.

Problémem při samotné kontrolní činnosti byla donedávna skutečnost, že dohody o provedení práce nemusely mít písemnou podobu. Jediným faktem o výkonu toho nebo onoho pracovníka byla evidence pracovní doby zaměstnavatele. Vzhledem k uvedenému a ke skutečnosti, že zaměstnavatelé evidenci pracovní doby řádně nevedli, nebylo možné nebo jen velmi obtížné nelegální práci dokázat. Určitou úlohu zde hráli i již avizovaná skutečnosti o nedostatečném počtu kontrolorů, a tím nedostatečné kontrole agend zaměstnavatelů. Zde je jediným možným řešením legislativní úprava a již avizované cílené kontroly. Legislativní řešení již proběhlo v rámci novelizace Zákona o zaměstnanosti v roce 2011. A zvýšené cílené kontroly jsou slibovány novou strategií Státního úřadu inspekce práce pro rok 2012. Na zhodnocení výsledů a přínosů si však budeme muset počkat.

Z hlediska zákona o cizincích je problémem jeho častá novelizace, ať již z hlediska úpravy pobytových povolení, tak i z hlediska kompetencí. Tato legislativní smršť v podobě již 33 novelizací nemůže žádným způsobem vytvořit stabilní prostředí a právní podvědomí nejen pro adresáty (cizince), ale stěží jej vstřebávají i subjekty státní správy. Dochází tak k výraznému narušení právní jistoty. Průvodním jevem je pak možný vznik skupin pohybujících se na hraně, nebo až za hranou zákona. Využívají bezmocnosti a neorientovanosti cizinců, kteří se pak aniž by to byl jejich záměr ocitnou v oblasti šedé ekonomiky a tím úzce spojeného nelegálního zaměstnávání. Činnost uvedených skupin je též hojně využívána českými zaměstnavateli. Fenomén je v poslední době natolik rozšířen, že již převládá pocit beztrestnosti. Zde je jediným možným řešením úplná rekodifikace zákona. Pro zmírnění negativních projevů výkonu státní správy v této oblasti je zcela nevyhnutelné zavést pravidelné metodické školení pro její pracovníky.

Problémem jsou i samotní úředníci. Ať jsou to policisté, nebo osoby mimo služební poměr, ve většině případů nekomunikují žádným cizím jazykem. Jejich způsobilost a výkonnost tak dlouhodobě stagnuje nad potřebami a nároky jím svěřených agend. Tato

situace opět koresponduje s výše uvedeným bodem. Velmi efektivní změnou by v této oblasti byla podpora a nutnost jazykového vzdělávání v souběhu s pobytovou praxí a výměnou zkušeností u korespondujících organizačních složek státní správy v ostatních členských zemích. V realitě dnešního dne však vidím v tomto řešení spíše utopii.

Výrazným problémem je i skutečnost, že v uplynulém dvacetiletí neustále narůstá počet trvale usídlených cizinců⁵⁹ a nikdy nedošlo k posouzení jejich přínosu pro Českou republiku. Určitá část z nich je naopak spíše ekonomickou zátěží v podobě inkasování různých sociálních dávek, či výkonu nelegální práce (práce na černo). Nechci však navrhnout taková opatření, která by cizincům, kteří chtějí pracovat, zavírala dveře. Je třeba však zvolit takovou politiku, která by přísně hlídala, aby zdroje dané země byly plně pod kontrolou jejích domovských občanů. Například v současné době je prakticky obligatorní nárok na trvalý pobyt po 5-ti letech nepřetržitého pobytu na území České republiky. Nikým není zkoumáno, zda a jaký měl cizinec v uplynulých letech přínos pro Českou republiku, jaký je jeho stupeň integrace do komunity a kultury (zda si osvojil jazyk, zda se hodlá usadit skutečně trvale apod.). Pokud se nebudeme jako stát zabývat těmito otázkami a odpověďmi na ně, budeme zemí, která toleruje krádeže vlastního dědictví na úkor vlastních občanů.

Společensky nebezpečným problémem je z hlediska kriminality cizinců organizovaný zločin. Organizovaný zločin v podobě výroby a distribuce drog a obchodování s lidmi. Tento druh kriminality je na našem území bezesporu nejrozšířenější u státních příslušníků Vietnamu. Z výroby a distribuce drog Vietnamské komunity na našem území není ohrožena jen naše populace. Tento druh závažné kriminality již dávno překročil hranice České republiky. Tento jev pociťují sousední západní státy, zejména Spolková republika Německo. V německých příhraničních oblastech se začíná mluvit o tzv. drogovém turismu, jelikož tamější občané navštěvují Českou republiku pouze za účelem nákupu drog v přílehlých tržnicích. Tato situace zapříčinila, že se v postižených oblastech několikanásobně zvýšily počty osob drogově závislých. Situace dospěla tak daleko, že německá policie v uplynulém roce zaslala žádost české straně o řešení situace s návrhem, který by umožňoval operovat německým policejním orgánům na našem území. Z pohledu

⁵⁹ Příloha č. 15 Počet cizinců v ČR: Cizinci v ČR podle typu pobytu; 1985 - 2010 (31.12.). In: *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tab/B900334F9>

české strany nebylo nasazení cizích ozbrojených složek na našem území přijato. Konkrétní výsledky nejsou známi.

Další závažný problém v nadnárodním, až celosvětovém měřítku je organizovaný zločin zvaný Obchodování s lidmi. Tento druh organizovaného zločinu se taktéž řadí k nejzávažnějším formám a pro jeho ohromnou ziskovost je jedním z nejvýnosnějších. Bohužel se ke klíčovým hráčům vedle ruskojazyčných a balkánských skupin řadí opět „Naši vietnamští spoluobčané“. Naše republika však není nečinným protihráčem. Nejnovějším aktem, který se zabývá uvedenou kriminalitou je tzv. „Národní strategie boje proti obchodování s lidmi“⁶⁰, pro období 2008-2011. U těchto dvou problémů je jediným řešením větší kooperace orgánů jak na národní, tak i nadnárodní úrovni. Zřízení týmů specialistů pro pátrání a koordinaci cílených zásahů na předem vytipované aktéry kriminality.

Závěrem k uvedeným některým zjištěným problémům lze konstatovat, že jediné a zatím nejefektivnější, z pohledu problematiky nelegální práce, jsou společné kontroly vykonávané orgány státní správy. Tyto kontroly jsou plánovány s důkladnou přípravou a vychází spíše podle aktuálních podnětů. Dřívější kontrolní činnost prováděná většinou pod vedením jednotlivých úřadů práce byla značně neefektivní. Kontrolní činnost se prováděla na základě ročního plánu kontrol s minimální analýzou pracovního trhu, natož aktuálních potřeb. Osobně vidím v současné situaci onu společnou a koordinovanou spolupráci jako jediné možné řešení vedoucí k efektivnímu potírání a kontrole nelegálního zaměstnávání. V současné době neexistuje komplexní statistika kontrolní činnosti úřadů práce. Zjištění skutečného stavu je možné pouze na základě jednotlivých dotazů na jednotlivé pobočky úřadů práce. Jsem přesvědčen, že tato absence výkazu kontrolní činnosti a zhodnocení jejího ekonomického dopadu vede k neefektivitě činnosti samé a tudíž není dle čeho stanovit optimální počet kontrolních pracovníků. Nezbyvá nic jiného, než věřit, že v souvislosti s přechodem kontrolních činností z úřadů práce na Státní úřad inspekce práce (od 1.1.2012) se situace stabilizuje a výkon státní správy v této oblasti bude progresivně stoupat k pružnosti a efektivitě. A bude poskytovat takové statistické výstupy, které budou

⁶⁰ Ministerstvo vnitra České republiky: odbor bezpečnostní politiky. [online]. Praha, 23.1.2008 [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.ungift.org/doc/knowledgehub/resourcecentre/Governments/Czech_Republic_National_Strategy_of_the_Fight_against_Trafficking_cs_2008_2011.pdf

alespoň v základním měřítku vyčíslvat ekonomické dopady nelegální práce. Nutno podotknout, že nelegální práce je vykonávána nejen cizinci, ale i našimi občany.

K trestné činnosti v podobě výroby a distribuce drog, společně s obchodováním s lidmi se také jako jediné, efektivní a hlavně velmi operativní jeví společně prováděné kontroly orgánů státní správy. Zejména s přihlédnutím k mezinárodní spolupráci minimálně v oblasti výměny informací.

Vzhledem k tomu, že koncem roku 2011 branně-bezpečnostní výbor sněmovny a zástupci MV, za účasti pražského primátora Bohuslava Svobody, policejního prezidenta Petra Lessyho a šéfa Bezpečnostní informační služby Jiřího Langa se shodli na tom, že aktivity cizinců pohybující se za hranou českých zákonů jsou hrozbou pro Českou republiku, můžeme do budoucna očekávat vyšší aktivitu spojenou s bojem proti uvedené kriminalitě.

5. Závěr

Práce poskytuje přehled nejpoužívanějších pobytových povolení vztahujících se k výkonu zaměstnání nebo podnikání, jakož to přehled národností, které jsou od této povinnosti osvobozeni. Přehled o možnostech cizinců ve vztahu k výkonu zaměstnání a podnikání na území České republiky (jejich povolení a souvztažnost na patřičné pobytové povolení). Je zde využita kategorizace cizinců, neboť i v problematice zaměstnávání a podnikání panují pro každou kategorii různá práva a povinnosti. V práci je rovněž uveden přehled o vývoji současné české legislativy v návaznosti na nadřazenou legislativu Evropské unie.

V rámci analýzy zkoumané problematiky bylo jisté, že se zaměstnávání a podnikání cizinců na našem území neděje vždy v souladu s platnými právními předpisy. A proto důležitou součástí diplomové práce je provedení hrubé kalkulace negativních dopadů na příjmovou stránku státního rozpočtu, České správy sociálního zabezpečení a zdravotních pojišťoven, včetně navržení některých opatření k eliminaci těchto dopadů. Neméně důležitou součástí bylo provedení vlastního výzkumu řešícího pohled naší veřejnosti na zaměstnávání a podnikání cizinců na území České republiky. Po provedení vyhodnocení jsou v práci zveřejněny výsledky výzkumu včetně grafického zpracování ve formě grafů. Skupina respondentů byla v tomto případě téměř rovnoměrně rozdělena na muže a ženy různých věkových kategorií v rámci co největší objektivity získaných dat.

Jedním z aktuálních problémů v souvislosti se zaměstnáváním, podnikáním a kontrolou cizinců, bylo z hlediska kontroly nelegální práce zjištěno, že je akutní nedostatek pracovníků v oblasti kontroly, kteří jsou schopni vést kvalitně správní řízení. Důležitým faktorem je skutečnost, že ke kontrole nelegální práce v České republice je oprávněno několik institucí. Což by se samo o sobě nejevilo jako zásadní problém. Problém je však v nedořešení technického propojení těchto orgánů. Propojení a nemožnost přístupu do databází snižuje efektivitu, a tím přímo úměrně zvyšuje transakční náklady výkonu státní správy v dané oblasti. Další skutečností, která se při potírání nelegální práce jevila jako klíčová, byla ona nelegální práci vůbec prokázat. Spočívala v tom, že dohoda o provedení práce nemusela mít písemnou podobu a jediným „záchytným bodem“ byla kontrola evidence pracovní doby vedená zaměstnavatelem. Vzhledem k tomu, že evidenci pracovní doby zaměstnavatelé v mnoha případech řádně nevedli, nelegální práce nešla dostatečně

průkazně vůbec dokázat. Jistý posun v tomto problému nastal až s novelizací zákona o zaměstnanosti, jenž ukládá povinnost písemné dohody o provedení práce. A zvýšené cílené kontroly jsou slibovány novou strategií Státního úřadu inspekce práce pro rok 2012.

Z pohledu zákona o cizincích byl zjištěn zásadní problém související s jeho častou novelizací. Ať již z hlediska úpravy pobytových povolení, tak i z hlediska kompetencí. Legislativní smršť v podobě již 33 novelizací nemůže žádným způsobem vytvořit stabilní prostředí a právní podvědomí nejen pro adresáty (cizince), ale stěží jej vstřebávají i subjekty státní správy. V tomto případě dochází k výraznému narušení právní jistoty. Průvodním jevem je pak možný vznik skupin pohybujících se na hraně, nebo až za hranou zákona. Využívají bezmocnosti a neorientovanosti cizinců, kteří se, aniž by to byl jejich záměr ocitnou v oblasti šedé ekonomiky a tím úzce spojeného nelegálního zaměstnávání. Je nutno zdůraznit, že v naprosté většině nese nemalé náklady Česká republika.

V České Republice od roku 1990 neustále narůstá počet trvale žijících cizinců. Za celou dobu však nikdo neřešil, natož aby vyčíslil jejich ekonomický přínos. Nemalé procento se pak stává spíše přítěží. Ve většině případů se jedná o zasílání finančních prostředků vydělaných v České republice rodinám v domovských státech, kde zvyšuje tamější HDP. Daleko horší varianta nastává v případě ztráty zaměstnání, neboť inkasují různé sociální dávky. Neřešení tohoto problému za uplynulých dvacet let přináší již dlouhodobě sociální napětí ze strany naší populace, zatím majoritní. Jedná se o jistý druh legální migrace, která dnes bývá označována za migraci ekonomickou a dlouhá léta se pro laiky jevila jako bezproblémová. Vzhledem k tomu, že se Česká republika neustále přibližuje k jejím vyspělejším západním sousedům, přestává být pro uvedené ekonomické migranty zemí tranzitní, nýbrž cílovou. Neřešení tohoto problému může v následujících letech, zejména v letech ekonomické stagnace, popř. v letech vyznačujících se malým tempem ekonomického růstu, vyústit v závažné negativní ekonomicko-sociální dopady.

Vyhodnocením dotazníkového šetření došlo ke zjištění, že naše nemalá veřejnost má z přílivu cizinců na území České republiky bezpochyby velkou obavu. A to z úbytku pracovních míst, z nárůstu trestné činnosti nebo ze strachu z odlišných náboženských kultur. Není však zcela zřejmé, co je důvodem. Zda naše veřejnost trpí obavou z konkrétních zjištění plynoucích z určité hloubky znalosti a porozumění dané problematice nebo se jedná jen o imaginární obavy plynoucí přebíráním vytvořených

mediálních stereotypů. Na tuto otázku není možné v rámci zjištěných dat a rozsahu této práce odpovědět. Nicméně výsledek přítomné obavy nelze v žádném případě přehlížet, neboť se může jednat o semínka xenofobie a rasismu.

O možném vzniku obavy naší veřejnosti z přítomnosti cizinců se v práci hovoří v kapitole 4.5. Trestná činnost cizinců. Možný vznik je vysvětlen kriminalitou cizinců, která je prezentována médii. Díky nim je dnes všeobecně známo, že z řad cizinců na kriminalitě cizinců se podílející jsou z velké části občané Vietnamu. Jejich činnost je spojována jak z oblastí hospodářské, tak i obecné kriminality. Jedná se o trestnou činnost jako je padělání značkového zboží, cigaret, alkoholu, dokladů, výroba drog, obchodování s lidmi a praní špinavých peněz v jejich barech a hernách. Podle branně-bezpečnostního výboru sněmovny představují aktivity cizinců za hranou českých zákonů hrozbu pro Českou republiku. V současné době vzniká nový specializovaný tým „Cizinec III“. Jedná se o tým, který navazuje na předchozí týmy, kterými byly tým „Vily“, „Cizinec“ a „Cizinec II“. Stejně tak se bude zabývat ohromnou Vietnamskou enklávou, zejména kolem pražské tržnice „SAPA“. Objevují se též názory, že Vietnamci ze Sapy mají "agenty" ve státní správě. Koncem roku o tom informoval předseda sněmovního výboru pro obranu a bezpečnost pan František Bublan. Jestliže se dnes stínový ministr vnitra za ČSSD a šéf branně-bezpečnostního výboru sněmovny, co by levicový politik, vyjadřuje na adresu cizinců a zejména Vietnamských enkláv se „zděšením“, je třeba se nad tímto jevem určitě zamyslet. Vše totiž nasvědčuje tomu, že je již za pět minut dvanáct.

Problematika právní úpravy pobytu, zaměstnávání a podnikání cizinců, z toho plynoucích problémů na území České republiky je natolik dynamická a obsáhlá, že širší rozpracování by přesahovalo rámec zadání této diplomové práce. Je to problematika natolik pestrá, že se dá spíše vnímat jako velmi složitá až nepřehledná. Dokud nebudou stanovena jasná migrační pravidla, minimálně v podobě nechaotických právních norem zaručujících právní jistotu, bude jen velmi obtížné eliminovat vniklé problémy, snižovat ekonomické náklady a naopak vytěžit maximum z některých pozitiv, které s sebou migrace přináší, neboť tu vždy byla, je a bude.

Na závěr bych chtěl ještě uvést, že sice nejsem nadšeným příznivcem našeho pana prezidenta Václava Klause, ale musím konstatovat, že ho v mnoha směrech uznávám a respektuji. Zprávy z celé Evropy nám každodenně ukazují, jak ekonomičtí migranti

z Afriky, Asie a Jižní Ameriky přináší čím dál tím více množství bezpečnostních a ekonomických problémů. Masivně zatěžují sociální systémy hostitelských zemí a navíc se aktivně proti nim teroristicky angažují. Jejich integrace je natolik minimální, že nepřináší žádná pozitiva. V kontextu se zadáním této diplomové práce se s jeho výrokem, že „Multikulturalismus je tragickým omylem současné západní civilizace“ plně ztotožňuji.

6. Seznam literatury

Knižní publikace:

KURŽEJA, Jan. *Cizinecká policie a evropské právo*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-272-0 (BROŽ.).

SLAVÍKOVÁ, Květa. *Předpisy o cizincích a uprchlících: zákon o uprchlících s komentářem : Zákon o pobytu cizinců- úplné znění a předpisy související*. 1. vyd. Praha: Linde Praha a.s., 1996, 190 s. ISBN 80-720-1044-1.

BOUŠKOVÁ, Petra. A KOL. *Zaměstnávání cizinců a vysílání zaměstnanců a OSVČ do ciziny*. 2009. Olomouc: Anag, 2009. ISBN ISBN 80-7263-350-3.

PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek v evropském právu: (oblast policejní a justiční spolupráce) : vysokoškolská právnická učebnice. 3. podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde, 2006, 479 s. Vysokoškolská učebnice (Linde). ISBN 80-720-1619-9.*

BARTÁK, Karel. *Průvodce Evropskou unií*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1999, 88 s. Průvodce EU. ISBN 80-85865-74-6.

Právní předpisy:

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

Zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník.

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

Internetové zdroje:

Ředitelství služby cizinecké policie. 2011 [on-line]. Praha: Dostupný z WWW: <<http://www.cpp.ols.aa>>

Úřední věstník Evropské unie: SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004. [online]. [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:05:05:32004L0038:CS:PDF>

ELaw.cz: Novela zákona o pobytu cizinců. In: [online]. [cit. 2012-01-27]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/cs/novinky/290-navrh-novely-zakona-o-pobytu-cizincu-a-tzv-modra-karta.html>

Zaměstnanost. In: [online]. 14.11.2011 [cit. 2012-02-03]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_zamestnanost

Roční program kontrolních akcí. In: *Státní úřad inspekce práce* [online]. 10/2011 [cit. 2012-02-08]. Dostupné z: <http://www.suip.cz/rocni-program-kontrolnich-akci/>

Obchodní zákoník. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 9.1.2012 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Obchodn%C3%AD_z%C3%A1kon%C3%ADk

Postavení cizinců. In: *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. 2004 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/511/postaveni_cizincu.pdf

7. Přílohy

Příloha č. 1 - část platné právní úpravy

3.4. Právní úprava podnikání cizinců na území ČR

Stejně jako právo pobytu cizinců, tak i právo podnikat, na území České republiky je primárně zakotveno již v Listině základních práv a svobod. Právo na podnikání je uvedeno konkrétně v článku č. 26. Dle uvedeného článku má právo na podnikání a provozování jiné hospodářské činnosti každý, tedy i cizinec.

Na území České republiky je cizinec oprávněn podnikat jako fyzická osoba, v rámci obchodní společnosti nebo družstva, případně cestou zahraniční právnické osoby. Fyzickou osobou v tomto případě rozumíme živnostníka⁶¹. Podnikatelem je dle obchodního zákoníku osoba, která provozuje podnikání a v důsledku této činnosti je evidována v některé z evidencí podnikatelů⁶². Podnikatelem je pak osoba zapsaná v obchodním rejstříku (obchodní společnost), osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění (živnostník), osoba podnikající na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštního právního předpisu (jsou to tzv. svobodná povolání a jiné činnosti) a osoba provozující zemědělskou výrobu⁶³. Příslušníkem svobodného povolání nebo zemědělce. Podle obchodního zákoníku pak rozumíme podnikáním např. činnost jednatele, společníka, nebo člena družstva.

Podnikání na základě Živnostenský zákon

Stěžejní právní normou na úseku podnikání je bezpochyby Zákon č. 455/1999 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon). Zákonem jsou upraveny základní podmínky živnostenského podnikání a také jsou zde vyjmenovány činnosti, které živnostmi nejsou. Jedná se např. o činnost provozování činnosti vyhrazené zákonem státu nebo určené právnické osobě. Živností také není činnost v rozsahu zvláštních zákonů

⁶¹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon).

⁶² Zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník.

⁶³ Zákon č. 513/1991 Sb. obchodní zákoník

činnost fyzických osob (lékaři, advokáti, znalci, exekutoři, apod.)⁶⁴ Živností se pak dle uvedeného zákona rozumí soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Živnost může provozovat na území České republiky fyzická osoba nebo právnická osoba, za předpokladu splnění podmínek uvedených v zákoně. V § 5 je uvedeno, že podnikat je oprávněna fyzická osoba (cizinec) tehdy, má-li na území České republiky bydliště. V případě právnické osoby musí jít o takovou společnost, která má sídlo mimo území České republiky. V těchto případech může být provozována živnost ve stejném rozsahu jako u českých osob, pokud z uvedeného zákona, nebo zvláštního zákona nevyplývá něco jiného.

Živnosti rozdělujeme do dvou skupin a třech podskupin, a to na živnosti:

- Ohlašovací – při splnění podmínek jsou provozovány na základě oznámení
 - živnosti volné
 - živnosti řemeslné
 - živnosti vázané

- Koncesované – při splnění podmínek jsou provozovány na základě koncese (státní povolení)

Všeobecnými podmínkami k provozování živnosti fyzickými osobami, pokud tento zákon nestanoví jinak, rozumí⁶⁵:

- dosažení věku 18 let,
- způsobilost k právním úkonům,
- bezúhonnost.

Ohlašování živnost volná

⁶⁴ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 3

⁶⁵ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 6

Živností volnou rozumíme takovou živnost, která opravňuje k výkonu činností, pro jejichž provozování tento zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti⁶⁶. K získání živnostenského oprávnění pro živnost volnou musí být splněny všeobecné podmínky k provozování živnosti, které jsou uvedeny výše. Seznam volných živností je uveden v příloze č. 4 živnostenského zákona. Vzor seznamu oboru činností náležejících do živnosti volné „výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“ je uveden v příloze⁶⁷.

Ohlašování živnost řemeslná

Jak již napovídá sám název živnosti, musí být v případě živnosti řemeslné splněny podmínky odborné způsobilosti. Odborná způsobilost je dokládána způsoby uvedenými v § 21 a 22 živnostenského zákona. Takovým dokladem se rozumí například výuční list v oboru, maturitní zkouškou[31] v příslušném oboru vzdělání, nebo s předměty odborné přípravy v příslušném oboru apod.

Ohlašování živnost vázaná

V § 19 v písm. b) živnostenského zákona je uvedeno, že živnosti vázané jsou uvedeny v příloze č. 2 k tomuto zákonu. Podmínkou provozování živnosti je odborná způsobilost, není-li dále stanoveno jinak. Jedná se např. o podnikání v chemickém průmyslu, provozování oční optiky, nakládání s chemickými odpady, geologické práce, zpracování tabáku, projektová činnost ve výstavbě, apod. Požadavky na odbornou způsobilost jsou uvedeny též v příloze č. 2. Prokázání způsobilosti se uskutečňuje prostřednictvím dokladu o uznání odborné způsobilosti vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznání odborné způsobilosti.

⁶⁶ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 25

⁶⁷ Příloha č. 10 - vzor seznamu volných činností

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie může prokázat odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace⁶⁸.

Živnost koncesovaná

Koncesovanými živnostmi se zabývá hlava II. živnostenského zákona a jsou konkrétně uvedeny v příloze č. 3 k tomuto zákonu. Podnikáním vyžadujícím koncesi rozumíme např. podnikání ve vnitrozemské vodní dopravě, výrobě a úpravě lihu, lihovin a ostatních konzumních alkoholických nápojů. Patří sem též výroba motorové nafty, výzkum, výroba a zneškodňování výbušnin apod.

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie může prokázat odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace. Na základě živnostenského zákona nebo na základě zvláštních právních předpisů může Živnostenský úřad stanovit nebo změnit podnikateli podmínky provozování živnosti⁶⁹.

Podnikání na základě Obchodního zákoníku

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, upravuje obchodní závazkové vztahy (smlouvy, různé druhy odpovědností, zejména za škody apod.), postavení podnikatelů (otázky obchodní společnosti), některé další jiné vztahy v přímé souvislosti s podnikáním (obchodní rejstřík) a postavení jiných osob, než podnikatelů (soukromoprávní otázky spotřebitelů při nekalé soutěži).

Obchodní zákoník se skládá ze čtyř částí⁷⁰:

⁶⁸ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 24

⁶⁹ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), § 27

⁷⁰ Obchodní zákoník. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 9.1.2012 [cit. 2012-02-15]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Obchodn%C3%AD_z%C3%A1kon%C3%ADk

- Obecná ustanovení: věcná a osobní působnost zákona, vymezení pojmů podnikání, podnikatel, podnik a obchodní jmění, organizační složka podniku, obchodní firma, jednání podnikatele (zvláštní ustanovení k občanskému zákoníku), prokura, obchodní tajemství, podnikání zahraničních osob v ČR, obchodní rejstřík (čistě veřejnoprávní ustanovení), účetnictví podnikatelů (pouze základ s odkazem na zvláštní normy), hospodářská soutěž s odkazem na zákon proti omezování hospodářské soutěže a s vlastní úpravou nekalé soutěže
- Obchodní společnosti a družstvo: obecná ustanovení o obchodních společnostech, veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, družstvo, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení
- Obchodní závazkové vztahy: obecná ustanovení o obchodních závazkových vztazích, jednotlivé smluvní typy pro oblast obchodu a podnikání, zvláštní ustanovení pro obchodní závazkové vztahy v mezinárodním obchodu
- Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

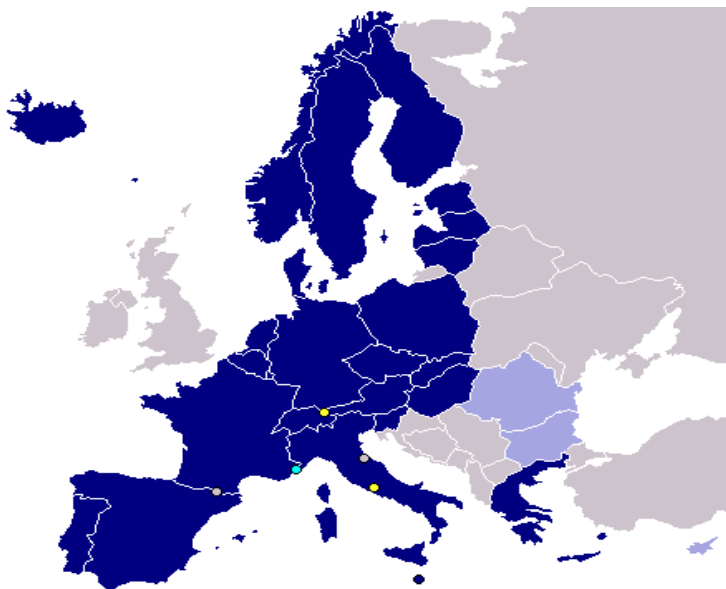
3.5. Zdravotní péče cizinců na území ČR

Zdravotní pojištění v České republice je jedním z velmi málo případů, kdy stát povinnost být pojištěn ukládá obligatorně (uložené zákonem). Ve vztahu k cizincům je povinnost být zdravotně pojištěn dána zákonem č. 326/1999 Sb., o cizincích. Tento ukládá cizincům ohledně pojištění dvě povinnosti. Jedná se o prokázání pojištění po dobu pobytu na území v případě pobytové kontroly. Pojištění může cizinec v tomto případě nahradit jinou formou, která dokazuje, že je úhrada nákladů zdravotní péče zajištěna jiným způsobem. A jako druhou povinností je, že musí doklad o cestovním zdravotním pojištění předložit při žádosti o některé druhy pobytu. Pojištění musí být uzavřeno vždy v takovém rozsahu, aby doba jeho krytí byla minimálně po dobu pobytu na našem území. Důvodem pro takovou zákonnou úpravu je jednak zajištění zdravotní péče na území České republiky

a k uhrazení nákladů vzniklých v souvislosti s případným léčením. Jistou skupinou, a to bezproblémovou, jsou ti cizinci, kteří se již účastní veřejného zdravotního pojištění. Nárok na veřejné zdravotní pojištění je určen cizincům s trvalým pobytem, cizinci, kteří jsou zaměstnanci, občané EU a některé další skupiny cizinců, na které se vztahuje legislativa ES. Další skupinou jsou takový cizinci, na které se vztahují mezinárodní smlouvy, a kterým je úhrada nákladů zdravotní péče podle těchto smluv hrazena. Jedná se o osoby, kterým byl udělen azyl nebo doplňková ochrana apod.⁷¹

Cizinci třetích zemí se tedy účastní veřejného zdravotního pojištění jen tehdy, pokud jsou na území České republiky v zaměstnaneckém poměru, nebo jim byl udělen trvalý pobyt. Ostatní občané třetích zemí, vyjma azylantů, žadatelů o azyl a dalších okrajových skupin, se veřejného zdravotního pojištění nemohou účastnit. Těmito občany se rozumí cizinci s dlouhodobým pobytem, živnostníci a jejich rodinní příslušníci. Jedná se i rodinné příslušníky občanů České republiky. Zdravotní pojištění si tyto skupiny musí zajistit jiným způsobem.

Příloha č.2 – mapa států Schengenského prostoru

Zdroj: Schengenský prostor: Mapa schengenského prostoru. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Schengensk%C3%BD_prostor

⁷¹ Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

Přehled o jednotlivých státech a jejich vstupech do schengenského prostoru

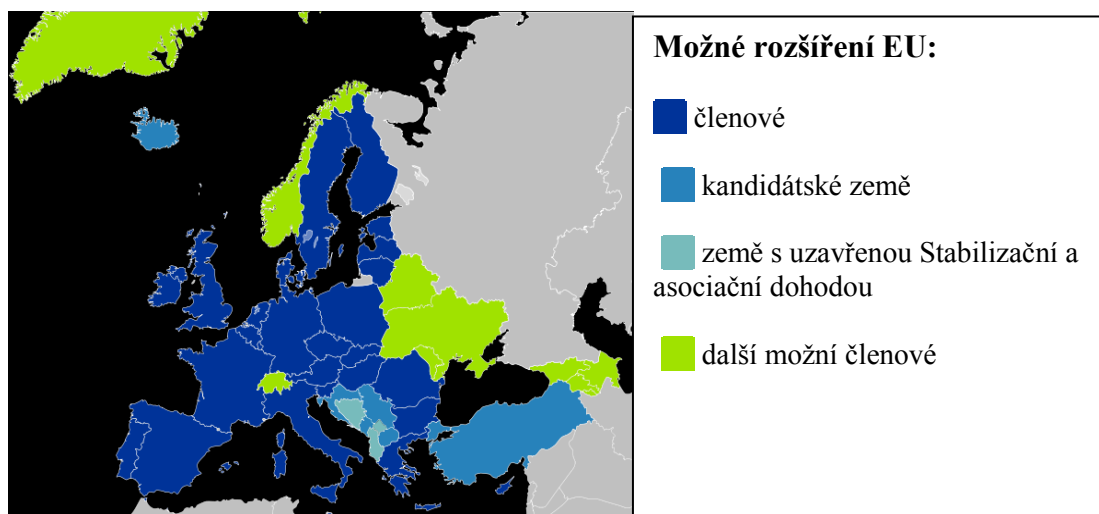
- 1985 – Belgie, Francie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko (všichni 1995)
- 1990 – Itálie (1997)
- 1992 – Portugalsko (1995), Španělsko (1995) a Řecko (2000)
- 1995 – Rakousko (1997)
- 1996 – Dánsko, Finsko, Island, Norsko a Švédsko (všichni 2001)
- 1999 – Spojené království (jen částečně 2000)
- 2000 – Irsko (jen částečně 2002)
- 2004 – Česká republika, Estonsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko (všichni 2007), Kypr (není známo) a Švýcarsko (2008)
- 2007 – Bulharsko, Rumunsko (plánováno 2012 nebo později)
- 2008 – Lichtenštejnsko (2011)

Příloha č.3 – krátkodobé schengenské vízum

Zdroj: Jednotné schengenské vízum. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:SchengenVisa.png>

Příloha č.4 – mapa členských států Evropské unie

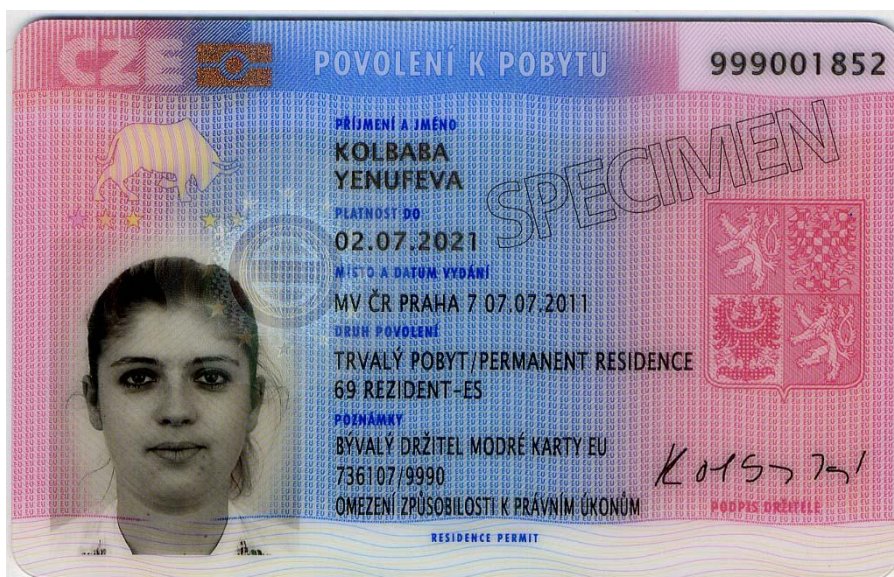
Zdroj: Evropská unie: Mapa států EU. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Evropsk%C3%A1_unie

Příloha č.5 – vzor schengenského víza

Zdroj: Jednotné schengenské vízum. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2012-03-27]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:SchengenVisa.png>

Příloha č. 8 – vzor dokladu o povolení trvalého pobytu

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

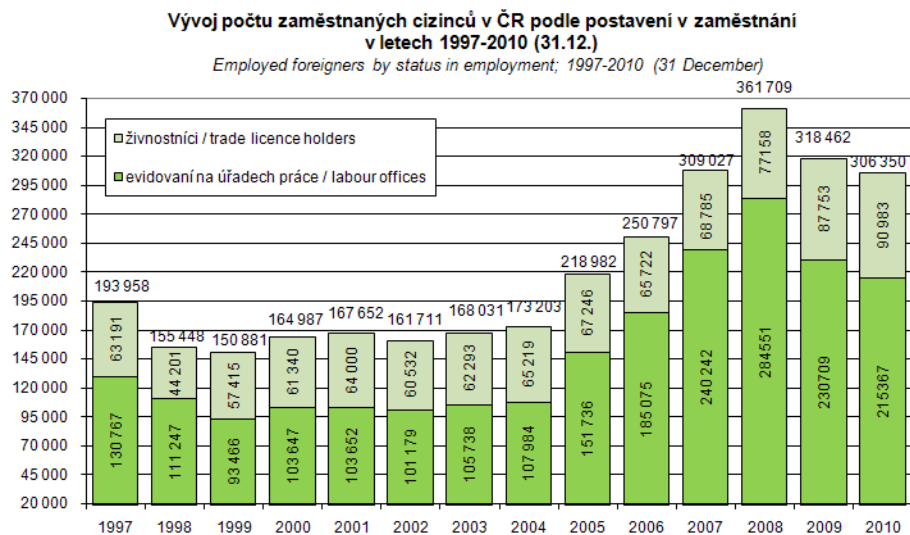
doklad povolení trvalého pobytu pro občany třetích zemí (e-doklad)

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

průkaz o povolení k pobytu o povolení k trvalému pobytu občanů EU

Příloha č. 9 – tabulka vývoje počtu zaměstnanců

Zdroj: Český statistický úřad: vývoj počtu zaměstnaných cizinců. In: [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/1414-11-r_2011-0900

Příloha č. 10 –vzor seznamu volných živností

**SEZNAM OBORŮ ČINNOSTÍ
NÁLEŽÍCÍCH DO ŽIVNOSTI VOLNÉ
„VÝROBA, OBCHOD A SLUŽBY
NEUVEDENÉ V PŘÍLOHÁCH 1 AŽ 3
ŽIVNOSTENSKÉHO ZÁKONA“**

podací razítko

ČÍSLO OBORU - NÁZEV

1)	Poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví, rybníkářství, lesnictví a myslivost
2)	Činnost odborného lesního hospodáře
3)	Vyhotovování lesních hospodářských plánů a osnov
4)	Nakládání s reprodukčním materiálem lesních dřevin
5)	Chov zvířat a jejich včivků (s výjimkou živočišné výroby)
6)	Úprava nerostů, dobývání rašeliny a bahna
7)	Výroba potravinářských a škrobářských výrobků
8)	Pěstelské pění
9)	Výroba krmiv, krmných směsí, doplňkových látek a premixů
10)	Výroba textilií, textilních výrobků, oděvů a oděvních doplňků
11)	Výroba a opravy obuvi, braňářského a sedlářského zboží
12)	Zpracování dřeva, výroba dřevěných, korkových, proutěných a slaměných výrobků
13)	Výroba vlákniny, papíru a lepenky a zboží z těchto materiálů
14)	Vydavatelské činnosti, polygrafická výroba, knihařské a kopirovací práce
15)	Výroba, rozmnožování, distribuce, prodej, pronájem zvukových a zvukově-obrazových záznamů a výroba nenahraných nosičů údajů a záznamů
16)	Výroba koksu, surového dehtu a jiných pevných paliv
17)	Výroba chemických látek, vláken a přípravků a kosmetických prostředků
18)	Výroba hnojiv
19)	Výroba plastových a pryžových výrobků
20)	Výroba a zpracování skla
21)	Výroba stavebních hmot, porcelánových, keramických a sádrových výrobků
22)	Výroba brusiv a ostatních minerálních nekovových výrobků
23)	Broušení technického a šperkového kamene
24)	Výroba a huti zpracování železa, drahých a neželezných kovů a jejich slitin
25)	Výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků
26)	Umělecko-femesině zpracování kovů
27)	Povrchové úpravy a svařování kovů a dalších materiálů
28)	Výroba měřicích, zkušebních, navigačních, optických a fotografických přístrojů a zařízení
29)	Výroba elektronických součástek, elektrických zařízení a výroba a opravy elektrických strojů, přístrojů a elektronických zařízení pracujících na malém napětí
30)	Výroba neelektrických zařízení pro domácnost
31)	Výroba strojů a zařízení
32)	Výroba motorových a přípojných vozidel a karoserií
33)	Stavba a výroba plavidel
34)	Výroba, vývoj, projektování, zkoušky, instalace, údržba, opravy, modifikace a konstrukční změny letadel, motorů letadel, vrtulí, letadlových částí a zařízení a leteckých pozemních zařízení
35)	Výroba drážních hnacích vozidel a drážních vozidel na dráze tramvajové, trolejbusové a lanové a železničního parku
36)	Výroba jízdních kol, vozíků pro invalidy a jiných nemotorových dopravních prostředků
37)	Výroba a opravy čalounických výrobků
38)	Výroba, opravy a údržba sportovních potřeb, her, hraček a dětských kočárků
39)	Výroba zdravotnických prostředků
40)	Výroba a opravy zdrojů ionizujícího záření

41) Výroba školních a kancelářských potřeb, kromě výrobků z papíru, výroba bižuterie, kartáček a konfekčního zboží, deštníků, upomínkových předmětů
42) Výroba dalších výrobků zpracovatelského průmyslu
43) Provozování vodovodů a kanalizací a úprava a rozvod vody
44) Nakládání s odpady (vyjma nebezpečných)
45) Přípravné a dokončovací stavební práce, specializované stavební činnosti
46) Sklenářské práce, rámování a paspartování
47) Zprostředkování obchodu a služeb
48) Velkoobchod a maloobchod
49) Zastavárenská činnost a maloobchod s použitým zbožím
50) Údržba motorových vozidel a jejich příslušenství
51) Potrubní a pozemní doprava (vyjma železniční a silniční motorové dopravy)
52) Skladování, balení zboží, manipulace s nákladem a technické činnosti v dopravě
53) Zasilatelství a zastupování v celním řízení
54) Provozování poštovních a zahraničních poštovních služeb
55) Ubytovací služby
56) Poskytování software, poradenství v oblasti informačních technologií, zpracování dat, hostingové a související činnosti a webové portály
57) Činnost informačních a zpravodajských kanceláří
58) Realitní činnost, správa a údržba nemovitostí
59) Pronájem a půjčování věcí movitých
60) Poradenská a konzultační činnost, zpracování odborných studií a posudků
61) Projektování pozemkových úprav
62) Příprava a vypracování technických návrhů, grafické a kresličské práce
63) Projektování elektrických zařízení
64) Výzkum a vývoj v oblasti přírodních a technických věd nebo společenských věd
65) Testování, měření, analýzy a kontroly
66) Reklamní činnost, marketing, mediální zastoupení
67) Návrhářská, designérská, aranžérská činnost a modeling
68) Fotografické služby
69) Překladatelská a tlumočnická činnost
70) Služby v oblasti administrativní správy a služby organizačně hospodářské povahy
71) Provozování cestovní agentury a průvodcovská činnost v oblasti cestovního ruchu
72) Mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, včetně lektorské činnosti
73) Provozování kulturních, kulturně - vzdělávacích a zábavních zařízení, pořádání kulturních produkcí, zábav, výstav, veletrhů, přehlídek, prodejních a obdobných akcí
74) Provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovní činnosti
75) Praní pro domácnost, žehlení, opravy a údržba oděvů, bytového textilu a osobního zboží
76) Poskytování technických služeb
77) Opravy a údržba potřeb pro domácnost, předmětů kulturní povahy, výrobků jemné mechaniky, optických přístrojů a měřidel
78) Poskytování služeb osobního charakteru a pro osobní hygienu
79) Poskytování služeb pro rodinu a domácnost
80) Výroba, obchod a služby jinde nezařazené

jméno ohlašovatele	příjmení ohlašovatele	podpis ohlašovatele
vztah k právnické osobě		
V	dne	

Příloha č. 11 – tabulka cizinci v postavení zaměstnanců podle jednotlivých zemí

Cizinci v postavení zaměstnanců podle jednotlivých zemí k 31.12.2010

Počet pracovní povolení cizinců			Počet informací cizinců, kt. nepotřebují povolení k zaměstnání			Počet informací občanů EU/EHP + Švýcarska			Počet cizích státních příslušníků celkem				
Celkem		Ženy	Celkem		Ženy	Celkem		Ženy	Celkem		Ženy		
z toho			z toho			V tom			z toho				
1	Ukrajina	31 396	10 880	10 652	6 078	1	Slovensko	100 727	36 273	1	Slovensko	100 727	36 273
2	Moldavsko	2 764	943	2 044	1 180	2	Polsko	19 049	4 689	2	Ukrajina	42 139	16 988
3	Mongolsko	2 675	1 504	1 678	486	3	Bulharsko	5 687	1 824	3	Polsko	19 049	4 689
4	Ruská federace	1 814	806	873	551	4	Rumunsko	4 815	1 188	4	Bulharsko	5 687	1 824
5	Vietnam	1 454	463	733	348	5	Německo	3 070	620	5	Rumunsko	4 815	1 188
6	Spojené státy	1 079	468	681	431	6	Velká Británie	2 382	406	6	Ruská federace	3 658	1 986
7	Uzbekistán	854	76	608	138	7	Francie	1 726	343	7	Mongolsko	3 548	2 055
8	Čínská lidová republika	783	219	400	223	8	Itálie	1 740	175	8	Moldavsko	3 487	1 291
9	Thajsko	606	577	381	110	9	Rakousko	875	141	9	Vietnam	3 132	959
10	Japonsko	544	77	338	155	10	Holandsko	683	109	10	Německo	3 070	620
11	Indie	486	46	208	92	11	Madarsko	656	195	11	Velká Británie	2 382	406
12	Makedonie	480	64	192	79	12	Litva	581	253	12	Francie	1 726	343
13	Bělorusko	464	224	184	65	13	Španělsko	546	129	13	Spojené státy	1 712	615
14	Korejská republika	434	54	176	36	14	Belgie	313	66	14	Bělorusko	1 146	655
15	Bosna a Hercegovina	412	20	166	48	15	Švédsko	276	62	15	Itálie	1 140	175
16	Filipíny	320	185	154	4	16	Irsko	245	31	16	Čínská lidová republika	1 121	374
17	Srbsko	296	70	136	17	17	Dánsko	177	33	17	Uzbekistán	941	118
18	Turecko	244	36	132	2	18	Portugalasko	175	39	18	Rakousko	875	141
19	Arménie	240	82	115	28	19	Recko	172	33	19	Srbsko	682	181
20	Chorvatsko	168	168	112	7	20	Lotycko	159	69	20	Holandsko	683	109
21	Kazachstán	164	76	101	60	21	Švýcarsko	148	34	21	Indie	682	81
22	Kanada	110	43	58	58	22	Finsko	146	43	22	Madarsko	656	195
23	Brazílie	82	28	87	42	23	Slonovsko	112	36	23	Japonsko	647	137
24	Izrael	81	28	79	7	24	Estonsko	67	67	24	Makedonie	647	113
25	Pákistán	79	8	72	20	25	Norsko	61	16	25	Thajsko	644	606
26	Kosovo	76	10	70	11	26	Kypr	25	6	26	Bosna a Hercegovina	604	99
27	Nepál	76	3	69	19	27	Malta	18	5	27	Kazachstán	664	299
28	Gruzie	74	22	64	29	28	Island	16	3	28	Litva	561	253
29	Azerbájdžán	73	26	61	20	29	Luxembursko	10	6	29	Španělsko	546	129
30	Austrálie	70	27	61	8	30	Lichtenštejnsko	0	0	30	Korejská republika	513	61

Zdroj: Český statistický úřad: Cizinci v postavení zaměstnání podle jednotlivých zemí. In: [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/kapitola/1414-11-r_2011-0900

Dotazník

Dotazník je určen k získání podkladů ke zpracování diplomové práce řešící problematiku související se zaměstnáním a podnikáním cizinců na území České republiky. Práce je vypsána Katedrou práva, Provozně ekonomické fakulty České zemědělské univerzity v Praze.

1. Máte obavu z nárůstu počtu migrantů na území ČR souvisejícího se vstupem ČR do schengenského prostoru a zrušení hraničních kontrol na hraničních přechodech?

- ano
 ne

2. Pokud máte obavy a zaškrtnli jste ano, z čeho tyto obavy pramení?

- úbytek pracovních míst pro občany ČR
 zvýšení trestné činnosti cizinců
 jiná náboženská vyznání
 příliv jiných kultur a zvyků a tím narušení vlastních
 pokud máte jinou obavu uveďte

jakou: _____

3. Jaký je Váš názor na cizince? Je ovlivněn médii, názory ostatních, máte výhradně svůj vlastní názor?

- ovlivněn médii ovlivněn jinými osobami vlastní názor

4. Myslíte si, že v ČR má cizinec rovnocenné postavení na trhu práce jako náš občan ?

- ano spíše ano ne spíše ne nevím

5. Pokud zastáváte názor, že ČR potřebuje zahraniční pracovníky uveďte, do jakého odvětví?

- věda a výzkum školství zdravotnictví
 zemědělství strojírenství stavebnictví
 obchod doprava vlastní názor _____

6. Myslíte si, že ČR má dostatečné zákonné normy pro regulaci nadbytečného přílivu pracovní síly, z tzv. třetích zemí (země mimo EU/EHS)?

- ano spíše ano ne spíše ne nevím

7. Jak vnímáte pracovní agentury, které se zabývají dovozem pracovních sil ze zahraničí?

- kladně spíše kladně negativně spíše negativně nevím

8. Myslíte si, že podnikatelé, cizinci mimo EHS/EU, zakládají firmy nebo pracovní místa spíše z důvodu získání pobytu na území ČR ?

ano spíše ano ne spíše ne nevím

9. Považujete cizince za méně náročné na pracovní podmínky a výběr pracovní pozice než občany ČR ?

ano spíše ano ne spíše ne nevím

10. Které národnosti podle Vás převládají na našem trhu práce jako zaměstnanci?

Ukrajina Bulharsko Slovensko Německo nevím

Moldavsko Rumunsko Velká Británie Srbsko

Rusko Polsko jiný stát _____

11. Které národnosti podle Vás převládají na našem trhu práce jako podnikatelé?

Ukrajina Bulharsko Slovensko Německo nevím

Moldavsko Rumunsko Velká Británie Srbsko

Rusko Polsko jiný stát _____

12. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

základní

střední

vyšší odborné

vysokoškolské

13. Jaká je Vaše státní příslušnost?

občan ČR

cizí státní příslušník

bez státní příslušnosti

14. Jaký je Váš věk?

uved'te: _____let

15. Jakého jste pohlaví?

muž

žena

Za vyplnění dotazníku děkuji. Josef Trykar. ☺

Příloha č. 13 – tabulka počtu obviněných nebo odsouzených ve věznicích a vazební věznici

Obviněné a odsouzené osoby ve věznicích a vazebních věznicích podle státního občanství k 31. 12. 2010

Accused and convicted persons in custodial establishments and prisons: by citizenship; 31 December 2010

Pramen: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR

Source: General Directorate of the Prison Service of the CR

Státní občanství	Celkem <i>Total</i>	Obvinění <i>Accused</i>			Odsouzení <i>Convicted</i>			Citizenship
		celkem <i>Total</i>	muži <i>Males</i>	ženy <i>Females</i>	celkem <i>Total</i>	muži <i>Males</i>	ženy <i>Females</i>	
Celkem	21 892	2 443	2 279	164	19 449	18 320	1 129	Total
Česká republika	20 292	1 894	1 765	129	18 398	17 314	1 084	Czech Republic
Cizinci celkem	1 600	549	514	35	1 051	1 006	45	Foreigners, total
Celkem EU 27	742	205	188	17	537	509	28	EU 27, total
v tom:								
Bulharsko	32	13	12	1	19	19	-	Bulgaria
Francie	1	1	1	-	-	-	-	France
Itálie	5	5	5	-	-	-	-	Italy
Litva	13	5	5	-	8	8	-	Lithuania
Lotyšsko	6	3	3	-	3	3	-	Latvia
Maďarsko	3	3	3	-	-	-	-	Hungary
Německo	9	4	4	-	5	5	-	Germany
Nizozemsko	4	3	2	1	1	1	-	Netherlands
Polsko	59	17	17	-	42	40	2	Poland
Rakousko	7	-	-	-	7	7	-	Austria
Rumunsko	67	33	30	3	34	32	2	Romania
Řecko	3	-	-	-	3	3	-	Greece
Slovensko	525	112	100	12	413	389	24	Slovakia
Spojené království	3	2	2	-	1	1	-	United Kingdom
Španělsko	5	4	4	-	1	1	-	Spain
Ostatní země								Other countries
Afgánistán	1	-	-	-	1	1	-	Afghanistan
Albánie	5	3	3	-	2	2	-	Albania
Alžírsko	19	4	4	-	15	15	-	Algeria
Angola	1	1	1	-	-	-	-	Angola
Arménie	11	2	2	-	9	8	1	Armenia
Austrálie	1	-	-	-	1	1	-	Australia
Ázerbájdžán	4	1	1	-	3	3	-	Azerbaijan
Bahrájn	1	-	-	-	1	1	-	Bahrain
Bělorusko	25	5	5	-	20	19	1	Belarus
Bosna a Hercegovina	4	1	1	-	3	3	-	Bosnia and Herzegovina
Brazílie	1	-	-	-	1	1	-	Brazil
Burkina Faso	1	-	-	-	1	1	-	Burkina Faso
Černá Hora	2	-	-	-	2	2	-	Montenegro
Čína	16	5	4	1	11	11	-	China
Egypt	1	1	1	-	-	-	-	Egypt
Ekvádor	1	1	1	-	-	-	-	Ecuador
Ghana	1	-	-	-	1	1	-	Ghana
Gruzie	12	3	3	-	9	9	-	Georgia
Guinea / Guinea-Bissau	2	1	1	-	1	1	-	Guinea / Guinea-Bissau
Chorvatsko	5	1	1	-	4	4	-	Croatia
Irák	2	-	-	-	2	2	-	Iraq

1/Odsouzení dle občanství

Zdroj: Český statistický úřad: Kriminalita - datové údaje. [online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.plzen.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_kriminalita

Obviněné a odsouzené osoby ve věznicích a vazebních věznicích podle státního občanství k 31. 12. 2010

Accused and convicted persons in custodial establishments and prisons: by citizenship; 31 December 2010

Pramen: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR

Source: General Directorate of the Prison Service of the CR

Státní občanství	Celkem Total	Obvinění Accused			Odsouzení Convicted			Citizenship
		celkem Total	muži Males	ženy Females	celkem Total	muži Males	ženy Females	
Írán	1	-	-	-	1	1	-	Iran
Izrael	2	1	1	-	1	1	-	Israel
země bývalé Jugoslávie	9	2	2	-	7	7	-	states of former Jugoslavia
Kazachstán	9	1	1	-	8	8	-	Kazakhstan
Kosovo	15	6	6	-	9	9	-	Kosovo
Kuba	2	-	-	-	2	2	-	Cuba
Kyrgyzstán	3	2	2	-	1	1	-	Kyrgyzstan
Libanon	1	1	1	-	-	-	-	Lebanon
Makedonie	17	5	5	-	12	12	-	Macedonia
Moldavsko	22	6	6	-	16	16	-	Moldova
Mongolsko	14	3	2	1	11	11	-	Mongolia
Nigérie	38	8	8	-	30	29	1	Nigeria
Palestina	3	1	1	-	2	2	-	Palestinian Territory, Occupied
Paraguay	1	-	-	-	1	1	-	Paraguay
Rusko	39	9	7	2	30	28	2	Russian Federation
Spojené státy	3	1	1	-	2	2	-	United States
Srbsko a Černá Hora	47	16	15	1	31	31	-	Serbia and Montenegro
Sýrie	2	1	1	-	1	1	-	Syrian Arab Republic
Tunisko	7	2	2	-	5	5	-	Tunisia
Turecko	5	-	-	-	5	5	-	Turkey
Ukrajina	186	60	57	3	126	120	6	Ukraine
Uzbekistán	5	4	4	-	1	1	-	Uzbekistan
Vietnam	299	179	169	10	120	115	5	Vietnam
Bez státního občanství	12	7	7	-	5	4	1	Stateless

Pozn.: V počtu odsouzených a i v celkovém počtu vězněných osob není zahrnuto 8 mužů ve výkonu zabezpečovací detence.

Note: There are 8 men in security detention non-included in the number of convicted persons and also in the total number of prisoners.

2/c08t03

Zdroj: Český statistický úřad: Kriminalita - datové údaje. [online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.plzen.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_kriminalita

Příloha č. 14 – tabulka počtu cizinců odsouzených ve věznicích a obviněných ve vazební věznicích v letech 1993-2010

Obvinění a odsouzení cizinci ve věznicích a vazebních věznicích - počet osob v letech 1993, 1998-2010

Accused and convicted foreigners in custodial establishments and prisons: 1993, 1998-2010

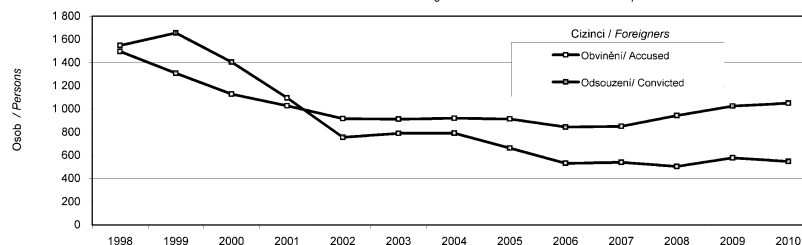
Pramen: Generální ředitelství Vězeňské služby ČR

Source: General Directorate of the Prison Service

Kategorie	1993	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Category
Celkem	601	3 046	2 965	2 534	2 126	1 674	1 703	1 712	1 578	1 378	1 392	1 449	1 604	1 600	Total
Obvinění	406	1 549	1 656	1 405	1 097	757	790	792	663	532	541	505	579	549	Accused
Odsouzení	195	1 497	1 309	1 129	1 029	917	913	920	915	846	851	944	1 025	1 051	Convicted

Vývoj počtu obviněných a odsouzených cizinců ve věznicích a vazebních věznicích v letech 1998-2010

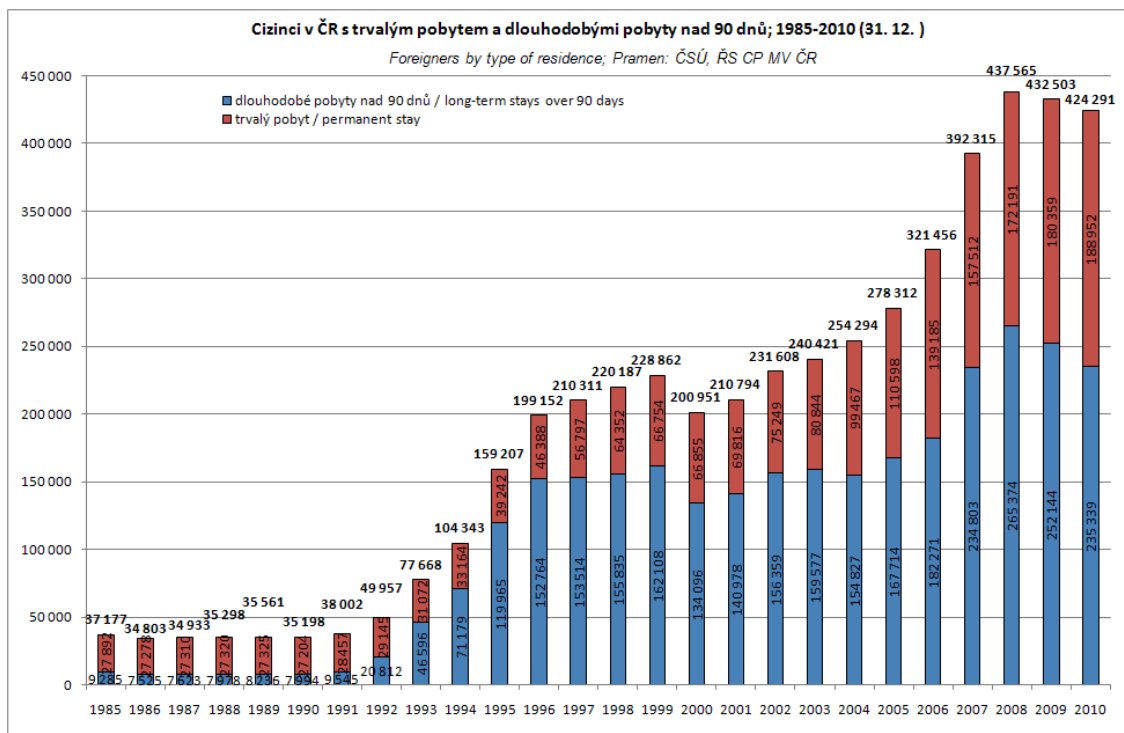
Trend in the number of accused and convicted foreigners in custodial establishments and prisons: 1998-2010

1/c08r01

Zdroj: Český statistický úřad: Kriminalita - datové údaje. [online]. [cit. 2012-03-31]. Dostupné z: http://www.plzen.czso.cz/csu/cizinci.nsf/datove_udaje/ciz_kriminalita

Příloha č. 15 – tabulka počtu cizinců dle typu pobytu

Zdroj: Počet cizinců v ČR: Cizinci v ČR podle typu pobytu; 1985 - 2010 (31.12.). In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/tab/B900334F9>